

C

P L A N

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača

PLAN

1. Prikaz prostornog razvoja Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPĆINE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

Prostorno-funkcionalno, Općina Nova Rača je jedna od razvijenijih općina Bjelovarsko-bilogorske županije, a koja se u odnosu na Državu može prepoznati kao područje s problemima u razvoju (iako se nalazi u grupi županija središnje Hrvatske-najrazvijenijeg područja Hrvatske i ključnog čvorišta europskih i regionalnih prometnih pravaca).

Prostorno razvojnu strukturu Općine karakterizira:

- relativno veliki utjecaj glavne razvojne osi Županije (državne ceste D-28 i D-5 Bjelovar-Daruvar-Pakrac) koja presijeca područje Općine u poprečnom smjeru (nažalost na najužem dijelu),
- nepostojanje sekundarnih paralelnih prometnih (razvojnih) pravaca kroz Općine,
- dvije izrazito slabe uzdužne razvojne osi Općine lokalnog karaktera,
- relativno jak utjecaj Bjelovara, posebice na sjeverni dio Općine,

- zadovoljavajuća mreža naselja relativno povoljnog razmještaja, ali nepovoljne strukture (naselja sličnih karakteristika, bez jasne hijerarhije) sa jednim, malo ekscentrično, ali relativno dobro postavljenim lokalnim žarištem razvoja (N. Rača sa Bulincem i Bedenikom) i bez drugog (potrebnog) "uvjetno" središnjeg naselja,
- staro, relativno dobro razmješteno stanovništvo, sa velikim udjelom poljoprivrednog stanovništva, prosječnom obrazovnom strukturom i radnim kontingentom u opadanju,

- relativno dobar položaj (dijela Općine) u odnosu na mrežu državnih cesta, te zadovoljavajuće razvijena mreža županijskih i lokalnih cesta, sa diskutabilnim budućim utjecajima planirane brze ceste Sv. Helena-Vrbovec-Bjelovar-Virovitica,
- nepostojanje priključka na mrežu željezničkih pruga,
- relativno razvijeni međumjesni putnički promet (cestovni),
- prosječna pokrivenost infrastrukturom (osobito plinom i odvodnjom otpadnih voda),
- relativno dobra kapacitiranost i razmještaj objekata javnog standarda,

- relativno nerazvijena i disperzirana funkcija rada,
- povoljna struktura i relativno loš razmještaj temeljnih kategorija korištenja prostora,
- degradirana poljoprivreda pretežito ekstenzivnog tipa i usitnjenog posjeda, ali sa dva veća kompleksa vrijednog poljoprivrednog tla pogodnog za intenzivnu (ali održivu) ratarsku proizvodnju i više manjih "izoliranih" područja "čistog" poljoprivrednog tla pogodnog za stočarstvo, voćarstvo i ekološku poljoprivrednu proizvodnju,
- relativno male površine komercijalno vrijednih, zdravih šuma,
- nepostojanje značajnijih mineralnih sirovina (izuzev ciglarske gline koja se ne koristi),

- većim dijelom relativno očuvan okoliš (koji ukoliko se adekvatno koristi može biti velika komparativna prednost u odnosu na pojedine dijelove šire regije),
- relativno raznovrsni krajobrazi, ali sa malo visokovrijednih.

Glavni cilj izrade Plana je bio stvoriti prostorne pretpostavke za postizanje održivog (trajnog i obzirnog) razvoja čitavog prostora Općine, maksimalno koristeći sve prostorno-razvojne prednosti i rješavajući ili bar smanjujući na najmanju moguću mjeru (vodeći računa o racionalnosti rješenja) utjecaje prostorno-razvojnih problema i ograničenja.

Stoga je ocjenjeno da bi maksimalne rezultate mogla dati koncepcija selektivnog razvoja po pojedinim područjima Općine, odnosno organizacija prostora i iz nje proizišla osnovna namjena i korištenje površina razrađena u poglavlju 2. ovog Plana.

2. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača je prvi i temeljni prostorni plan Općine Nova Rača a za najveći dio prostora Općine i jedini plan, temeljem kojega će se provoditi (ili neprovoditi) sve intervencije u prostoru. Mora biti usklađen sa Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije, te kao takav ne prenosi, već detaljno razrađuje i konkretizira njegove odredbe koje proizlaze kao obveza iz plana šireg područja, te određuje druge elemente od važnosti za uređenje, korištenje i zaštitu područja Općine.

Osnovna namjena površina određena je temeljem osnovne ocjene da Općina ima relativno povoljnu strukturu i razmještaj temeljnih kategorija korištenja prostora u odnosu na glavne razvojne ciljeve, koja racionalnim korištenjem može polučiti zadovoljavajuće učinke u svakom pogledu (ne samo ekonomskom), te da shodno tome Planom ipak ne treba (bitno) mijenjati bilancu i raspored osnovnih resursnih kategorija.

Zbog zapuštenosti pojedinih područja Općine, izmijenjenih uvjeta života i privređivanja, izgradnje infrastrukturnih objekata, pojačanih ograničenja korištenja prostora i sukoba interesa na pojedinim prostorima, manje promjene namjena će se ipak morati izvršiti.

2.1. OSNOVNA ORGANIZACIJA PROSTORA

Općina Nova Rača prirodno-geografski gledano obuhvaća prostor praktički jedne karakteristične geografske cjeline, pleistocenskih ravnjaka i doline Česme, sa pobrđem Bilogore u jednom malom izdvojenom, izduženom dijelu.

Međutim, funkcionalno i razvojno gledano prostor Općine možemo podijeliti na četiri bitno različite cjeline:

- *područje N. Rače, Bulinca i dijela Drljanovca;*
(kontakt pobrđa Bilogore, pleistocenskog ravnjaka i doline Česme)

većim dijelom jače urbanizirani prostor (ali sa prisutnim ruralnim elementima) sa umjerenim ograničenjima u razvoju, na i uz glavnu razvojnu os Županije, relativno gusto naseljen, s razvijenom mrežom funkcija i gospodarstva (uvjetno), relativno dobrih demografskih pokazatelja, relativno dobro pokriven infrastrukturom, pretežito linijska ušorena naselja (sa "koncentracijom" javnih i društvenih djelatnosti u "centru" N. Rače i Bulinca, sa mjestimično razvijenom poljoprivredom izvan "centra" i bez formiranih industrijskih zona) na blago valovitim terenima iznad potočnih dolina okružena kompleksima ostalog poljoprivrednog obradivog tla i ostalog poljoprivrednog tla, šuma i šumskog zemljišta, postojeću organizaciju prostora i namjenu površina u principu ne treba mijenjati, osim što treba inzistirati na daljnjoj diferencijaciji prostora naselja po namjeni područje koje treba revitalizirati jačanjem urbanih (ali u dijelu i ruralnih) funkcija, jačanjem radne funkcije i kompletiranjem komunalne i društvene infrastrukture, kako bi postalo oslonac razvoja svekolikog prostora Općine, ali da pri tom ne "isprazni" sav okolni prostor,

- *područje Bedenika te S. Rače, Dautana, Nevinca, Međurače i Kozarevca;*
(pretežito pleistocenski ravnjak i dolina Česme)

slabije urbaniziran, uz N. Raču i Bulinac (lokalno žarište razvoja) i bliže glavnoj razvojnoj osi Županije i Bjelovaru organiziran prostor s velikim ograničenjima u razvoju, relativno gusto naseljen, sa vrlo malo funkcija i gospodarstva, s negativnim demografskim pokazateljima, relativno loše pokriveno infrastrukturom, pretežito linijska ušorena, djelomično devastirana naselja (bez odnosno s minimalnom diferencijacijom po namjeni) na blago valovitim terenima iznad potočnih dolina, okružena kompleksima vrijednog poljoprivrednog tla i ostalog poljoprivrednog obradivog tla s jedne

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

strane te ostalim poljoprivrednim tlom, šumama i šumskim zemljištem, te gospodarskim šumama s druge strane,

postojeću organizaciju prostora i namjenu površina treba nastojati zadržati, osim što treba pokušati diferencirati prostor naselja po namjeni,

područje koje treba revitalizirati, te osposobiti za opstanak prvenstveno daljnjom urbanizacijom otvaranjem minimuma radnih mjesta u naselju, stimuliranjem i olakšavanjem dnevnih migracija i opremanjem nedostajućom neophodnom komunalnom i društvenom infrastrukturom, ali i jačanjem ruralnih funkcija

- *područje Tociljevca, Sasovaca i dijela Drljanovca;*
(pretežito pleistocenski ravnjak i dolina Česme)

ruralni, uz N. Raču i Bulinac (lokalno žarište razvoja) organiziran prostor sa velikim ograničenjima u razvoju, rijede naseljen prostor, praktično bez funkcija i gospodarstva, negativnih demografskih pokazatelja, loše pokriven infrastrukturom,

pretežito linijska ušorena, djelomično devastirana naselja (bez diferencijacije po namjeni) na blago valovitim terenima iznad potočnih dolina, okružena kompleksima vrijednog poljoprivrednog tla i ostalog poljoprivrednog obradivog tla s jedne strane te ostalim poljoprivrednim tlom, šumama i šumskim zemljištem, te gospodarskim šumama s druge strane,

postojeću organizaciju prostora i namjenu površina treba svakako nastojati održati,

područje koje treba pokušati revitalizirati, te osposobiti za opstanak prvenstveno rekultivacijom, stimuliranjem i olakšavanjem dnevnih migracija i opremanjem nedostajućom neophodnom komunalnom i društvenom infrastrukturom, te jačanjem ruralnih funkcija,

- *područje Orlovca i S. Kovačice;*
(pleistocenski ravnjak i dolina Česme)

u odnosu na ostali prostor Općine relativno izdvojen ruralni prostor, bipolarno orijentiran (na N. Raču i V. Grđevac) prostor sa vrlo velikim ograničenjima u razvoju, perifernog položaja u odnosu na glavne pravce i središta razvoja, rijetko naseljen, praktično bez funkcija i gospodarstva, izrazito negativnih demografskih pokazatelja, loše pokriven infrastrukturom,

pretežito linijska ušorena, djelomično devastirana naselja (bez diferencijacije po namjeni) na blago valovitim terenima iznad potočnih dolina, okružena velikim kompleksima vrijednog poljoprivrednog tla i ostalog poljoprivrednog obradivog tla s jedne strane te ostalim poljoprivrednim tlom, šumama i šumskim zemljištem, te gospodarskim šumama s druge strane,

postojeću organizaciju prostora i namjenu površina treba svakako nastojati održati,

područje koje treba pokušati revitalizirati, te osposobiti za opstanak prvenstveno rekultivacijom, stimuliranjem i olakšavanjem dnevnih migracija i opremanjem nedostajućom neophodnom komunalnom i društvenom infrastrukturom, te jačanjem ruralnih funkcija, ali možda i iznalaženjem novih načina organizacije i korištenja prostora (prilagođene izrazito rijetkoj naseljenosti).

2.2. SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA I PRAVCI PREOBRAZBE I RAZVOJA

2.2.1. Sustav središnjih naselja

Dokumentima prostornog uređenja šireg područja utvrđen je sustav središnjih naselja do razine lokalnih središta, a predložena su i inicijalna središta (na prostoru Općine Nova Rača čak četiri), te smjernice za planiranje pravaca razvoja i preobrazbe svih tipova naselja, sve u cilju uspostave policentričnog sustava i što ravnomjernijeg razvoja prostora Županije i pojedinih jedinica lokalne samouprave. Okvirno su naznačeni i poželjni pravci preobrazbe i razvoja pojedinih grupa naselja (pri čemu su kriteriji većim dijelom prilagođeni Hrvatskim uvjetima).

Mreža naselja (pa i sama naselja) je detaljno analizirana u poglavlju A.2.2., gdje je izvršeno i početno prepoznavanje pojedinih naselja kao sadašnjih i potencijalnih razvojnih središta sukladno obvezama i kriterijima. Iz istoga je, a obzirom prvenstveno na sadašnju mrežu naselja, relativno malo, gotovo centrično postavljeno i dobro uravnoteženo područje Općine, ali i izrazitu podijelu Općine na razvijeniji, urbanizirani sjeverni i nerazvijeniji, ruralni južni dio, posljedicu položaja u odnosu na glavne osovine i središta razvoja Županije, proizišlo optimalno ustrojstvo sustava središnjih naselja (i naselja posebnih funkcija) Općine Nova Rača, odnosno reducirani policentrični sustav sa naseljima slijedećih karakteristika:

- N. Rača - manje lokalno središte, u sklopu lokalnog žarišta razvoja (N. Rača i Bulinac);
 - uz ostvarivanje određenih preduvjeta i jačanje pojedinih funkcija može izvršavati predviđene joj "zadatke" u sklopu lokalnog žarišta razvoja,
 - 2001. godine imala je manje od 100 radnih mjesta, sa usmjerenjem na usluge i upravu i relativno uravnotežen odnos funkcije rada i stanovanja,
 - 1991. godine imala je 570, 2001. godine 534 stanovnika, a 2021. godine imat će oko 515 stanovnika,
 - 1991. imala je staro stanovništvo, a 2001. godine stanovništvo u dubokoj starosti,
 - ima vrlo slabu regeneraciju stanovništva i stagnaciju procesa,
 - jače urbanizirano je naselje sa većim dijelom formiranim centrom naselja,
 - ima relativno dobru obrazovnu strukturu stanovništva sa 27,0% poljoprivrednog,
 - ima gotovo potpunu opremljenost društvenom i komunalnom infrastrukturom i uslugama,
 - ima ukupno 1,13 stanova i 0,78 moderna stana za stalno stanovanje na jedno kućanstvo,
 - gustoća stanovanja je oko 8,0 st./ha,

- Bulinac - "uvjetno" središnje naselje u sklopu lokalnog žarišta razvoja (N. Rača i Bulinac);
 - uz ostvarivanje određenih preduvjeta i jačanje pojedinih funkcija može izvršavati predviđene mu "zadatke" u sklopu lokalnog žarišta razvoja,
 - 2001. godine imao je manje od 50 radnih mjesta, sa usmjerenjem na usluge i malo poduzetništvo i relativno uravnotežen odnos funkcije rada i stanovanja,
 - 1991. godine imao je 407, 2001. godine 388 stanovnika, a 2021. godine imat će oko 390 stanovnika,
 - 1991. i 2001. godine imao je staro stanovništvo,
 - ima vrlo slabu regeneraciju stanovništva i stagnaciju procesa,
 - jače urbanizirano je naselje sa dijelom formiranim centrom naselja (uz državnu cestu),
 - ima relativno dobru obrazovnu strukturu stanovništva sa 18,0% poljoprivrednog,
 - ima gotovo potpunu opremljenost društvenom i komunalnom infrastrukturom i uslugama,
 - ima ukupno 1,15 stanova i 0,72 moderna stana za stalno stanovanje na jedno kućanstvo,
 - gustoća stanovanja je oko 9,0 st./ha,

- Orlovac - inicijalno središnje naselje:
 - veličinom i snagom nema uvjeta za inicijalno središte, ali bi ga obzirom na planirani sustav naselja trebalo pokušati razviti u isto (sa samo minimalno potrebnim centralnim funkcijama),
 - 2001. godine imala je manje od 20 radnih mjesta i nerazmjerno jaku funkciju stanovanja,
 - 1991. godine imao je 279, 2001. godine 260 stanovnika, a 2021. godine imat će oko 220 stanovnika,
 - 1991. i 2001. godine imao je stanovništvo u dubokoj starosti,
 - ima depopulaciju stanovništva i izrazito nazadovanje u razvoju,
 - ruralno je naselje sa devastiranim naznačenim centrom naselja,
 - opremljena je minimalnom društvenom i komunalnom infrastrukturom i uslugama,
 - ima ukupno 1,13 stan i 0,39 modernih stanova za stalno stanovanje na jedno kućanstvo,
 - gustoća stanovanja je oko 9,0 st./ha,

- ostala naselja.
 - većina karakteristika im je bitno različita, a u tijeku su procesi od zaostajanja u razvitku do izrazitog nazadovanja u razvitku,

2.2.2. Pravci preobrazbe i razvoja

Naselja su najupečatljiviji elementi kulturnog pejzaža. Ona odražavaju karakteristike minulog razdoblja, a istovremeno su nositelj funkcionalne organizacije i žarišta preobrazbe ukupnog prostora.

Iz prethodnih analiza je vidljivo da na području Općine praktično nema dva naselja sličnih karakteristika (demografskih, razvojnih, gospodarskih,...), te da su u čak šest od trinaest naselja u tijeku procesi nazadovanja i izrazitog nazadovanja u razvitku. Stoga je za koliko-toliko ravnomjeran razvoj cijelog prostora Općine izuzetno važan upravo dobar odabir i uspješno utvrđivanje pravaca preobrazbe i razvoja središnjih i drugih naselja (po grupama i za svako ponaosob).

- N. Rača - manje lokalno središte, u sklopu lokalnog žarišta razvoja (N. Rača i Bulinac); preobrazbu temeljiti prvenstveno na kombinaciji programa revitalizacije i infrastrukturne rekonstrukcije cijelog naselja, formiranju urbanizirane jezgre i urbanizaciji pojedinih dijelova naselja (putem planova užeg područja i drugih dokumenata i mjera), te revitalizacije ruralnih dijelova naselja (putem odredbi ovog Plana), a pri tome;
 - posebno pozorno preispitati mogućnosti manjih povećanja gustoće stanovanja, veličine i lokacije zona proizvodne namjene, veličinu i raspored površina javnog i zaštitnog zelenila i namjene površina u užoj jezgri, načine interpolacije manjih proizvodnih zgrada u rubne dijelove naselja,...
 - bitno ojačati malo poduzetništvo i obrtništvo, a tercijarnu i kvartarnu strukturu djelatnosti kompletirati i optimalizirati obzirom na ukupno gravitirajuće stanovništvo,
 - iako mu manjka stanovništva zbog malog ukupnog demografskog potencijala Općine ograničiti izvlačenje stanovništva iz šire okolice kako je ne bi sasvim ispraznilo, te bi optimalan porast stanovništva bio za maksimalno do cca 5 % do 2021. godine (što je međutim nerealno za očekivati),
 - u cilju sprečavanja veće emigracije bitno olakšati i ojačati dnevne migracije, te povećati atraktivnost šireg područja,
 - sve to realizirati maksimalno koristeći programe koji će brzo dati pozitivne učinke (tehnološka i organizacijska poboljšanja, korištenje rezervi postojećih struktura, usmjeravanjem izgradnje u zone s dovoljnim kapacitetima postojeće infrastrukture, primarnu izvedbu onih dionica i sustava o kojima ovisi uključivanje u županijske i državne razvojne sustave,...),
 - sve to realizirani pazeći da se ne dupliraju funkcije na potezu N. Rača - Bulinac.

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača
P L A N

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

- Bulinac - “uvjetno” središnje naselje u sklopu lokalnog žarišta razvoja (N. Rača i Bulinac); preobrazbu temeljiti prvenstveno na kombinaciji programa revitalizacije i infrastrukturne rekonstrukcije cijelog naselja, formiranju urbanizirane jezgre i urbanizaciji pojedinih dijelova naselja (putem planova užeg područja i drugih dokumenata i mjera), te revitalizacije ruralnih dijelova naselja (putem odredbi ovog Plana), a pri tome:
 - posebno pažljivo preispitati mogućnosti manjih povećanja gustoće stanovanja, veličine i lokacije zona proizvodne namjene, veličinu i raspored površina javnog i zaštitnog zelenila i namjene površina u užoj jezgri, načine interpolacije manjih proizvodnih zgrada u rubne dijelove naselja,...
 - još ojačati malo poduzetništvo i obrtništvo, a tercijarnu i kvartarnu strukturu djelatnosti kompletirati i optimalizirati obzirom na stvarne potrebe, ali i postojeće kapacitete N. Rače,
 - iako mu manjka stanovništva zbog malog ukupnog demografskog potencijala Općine ograničiti izvlačenje stanovništva iz šire okolice kako je ne bi sasvim ispraznilo, te bi optimalan porast stanovništva bio za maksimalno do cca 5 % do 2021. godine,
 - sve to realizirati maksimalno koristeći programe koji će brzo dati pozitivne učinke (korištenje rezervi postojećih struktura, usmjeravanjem izgradnje u zone s dovoljnim kapacitetima postojeće infrastrukture, primarnu izvedbu onih dionica i sustava o kojima ovisi uključivanje u županijske i državne razvojne sustave,...),
 - sve to realizirati pazeći da se ne dupliraju funkcije na potezu N. Rača - Bulinac.

- Orlovac - inicijalno središnje naselje:
preobrazbu temeljiti prvenstveno na infrastrukturnoj rekonstrukciji cijelog naselja i revitalizaciji i rekonstrukciji (eventualno i prenamjeni) devastiranih dijelova, eventualnom formiranju manjeg “centra”, te revitalizaciji ruralnih dijelova naselja (putem odredbi ovog Plana), a pri tome prvenstveno:
 - pokušati povećati ili bar zadržati sadašnji broj stanovnika,
 - riješiti minimum potrebnih centralnih sadržaja,

- Bedenik, Dautan, Međurača, Nevinac, S. Rača:
preobrazbu temeljiti prvenstveno na infrastrukturnoj rekonstrukciji cijelog naselja, te revitalizaciji i rekonstrukciji (eventualno i prenamjeni) devastiranih dijelova (putem odredbi ovog Plana), a pri tome:
 - postići nivo jače (Bedenik, Nevinac i S. Rača) odnosno slabije (Međurača i Dautan) urbaniziranih naselja (socio-ekonomski),
 - posebno pažljivo preispitati odnose površina različitih namjena (prvenstveno stambene i gospodarske), a u cilju smanjenja njihovog miješanja i stvaranja što ugodnijeg ambijenta za život i rad s jedne strane, odnosno za razvoj poljoprivrede s druge strane,
 - ukupna demografska kretanja stabilizirati na nivou slabe regeneracije (zadržavanjem većeg dijela vlastitog prirodnog prirasta i privlačenjem emigracije izvan Općine),

- Drljanovac i Sasovac:
preobrazbu temeljiti na revitalizaciji cijelih naselja te rekonstrukciji i/ili prenamjeni zapuštenih dijelova (putem odredbi ovog Plana), a pri tome:
 - postići nivo jače (Drljanovac) urbaniziranih naselja (socio-ekonomski) ili ojačati njihov ruralni karakter (Sasovac),
 - posebno pažljivo preispitati odnose površina različitih namjena (prvenstveno stambene i gospodarske), a u cilju smanjenja njihovog miješanja i stvaranja što ugodnijeg ambijenta za život i rad s jedne strane, odnosno za razvoj poljoprivrede s druge strane,
 - ukupna demografska kretanja stabilizirati bar na nivou depopulacije (prvenstveno smanjivanjem vlastite emigracije),
 - riješiti osnovnu opskrbu i komunalnu infrastrukturu,
 - maksimalno pojačati dnevne migracije,

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača

PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

- racionalizirati veličinu građevinskog područja, te preispitati mogućnost transformacije pojedinih dijelova naselja sukladno potrebama određenog tipa poljoprivredne proizvodnje,
- Kozarevac R., S. Kovačicu i Tociljevac, detaljno preispitati mogućnosti i "cijenu" opstanka kao naselja stalnog stanovanja, te nakon istoga;
 - potaknuti preobrazbu naselja sa zainteresiranim skupinama i pojedincima u naselje prilagođeno "farmerskom" tipu poljoprivrede ili na drugi način uskladiti sa koncepcijom razvoja rijetko i disperzno naseljenih područja,
 - prepustiti ih autonomnoj motivaciji skupina i pojedinaca, te eventualno pružiti potporu u održavanju minimalne infrastrukture,

Shodno utvrđenim pravcima preobrazbe i razvoja ovim Planom su definirani i optimalni nivoi opremanja komunalnom i društvenom infrastrukturom, veličine građevinskih područja i drugi elementi uređenja naselja, s tim da su i za Kozarevac R., S. Kovačicu i Tociljevac utvrđeni elementi kao da će opstati u više manje neizmijenjenoj veličini i obliku.

2.3. RAZVOJ I UREĐENJE PROSTORA NASELJA

Za uređenje i razvoj naselja temeljem sadašnje zakonske regulative namijenjene su površine građevinskih područja naselja, koja su kao i njihovo razgraničenje na izgrađeni i neizgrađeni dio i po namjeni, utvrđena ovim Planom na kartografskom prikazu broj 1. Korištenje i namjena prostora i površina te na kartografskim prikazima 4.a. do 4.m. Građevinska područja naselja.

Građevinska područja su ovim Planom osim na izgrađeni i neizgrađeni dio razgraničena i po osnovnim namjenama (prvenstveno radi lakšeg sprečavanja i smanjenja miješanja namjena i sukoba interesa pojedinih korisnika prostora), a obzirom da za većinu naselja na području Općine u dogledno vrijeme najvjerojatnije neće biti izrađivani planovi nižeg reda, te da će se u njima svi zahvati u prostoru provoditi temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa.

Sve namjene u pravilu su utvrđene kao osnovne (a samo iznimno isključive), kako bi se unutar njih temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa mogle utvrditi i površine drugih namjena.

Kako su od svih dijelova Plana građani najviše zainteresirani upravo za građevinska područja naselja, te da ih u pravilu zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu i podizanja cijene vlastitog zemljišta žele maksimalno proširiti, utvrđivanje građevinskih područja svih naselja je u cilju smanjivanja utjecaja subjektivnih prosudbi i vanjskih pritisaka provedeno kroz tri faze:

- određivanje izgrađenih dijelova,
- određivanje ukupno potrebne veličine,
- određivanje razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene ukupnog građevinskog područja.

Izgrađeni dijelovi naselja utvrđeni su temeljem obilaska terena, u skladu sa odnosnim člancima. Odredbi za provođenje ovog Plana (sve u naravi izgrađene građevne parcele bez obzira na legalnost izgradnje tretirane su kao izgrađeni dio).

U poglavlju A.2.3.8. ovog Plana već je, temeljem obilaska terena, ocjene postojećeg Prostornog plana (bivše) Općine Bjelovar i ostalih provedenih analiza, zaključeno da je zatečeno stanje građevinskih područja i strukture (posebice izgrađenih dijelova) naselja relativno loše, prvenstveno zbog toga što:

- su demografski pokazatelji većine naselja već duže vrijeme loši,

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

- su za većinu naselja građevinska područja drastično predimenzionirana, što nije uzrokovalo ali je omogućilo raspršenu izgradnju (i u onim naseljima za koje ona inače nije bila karakteristična), te uz nedostatak poticajnih mjera gotovo potpuno odvratio investitore od revitalizacije, sanacije, rekonstrukcije i zamjene postojećeg građevinskog fonda i stvorilo "naviku" građenja na vlastitom zemljištu,
- je u pojedinim naseljima jedan dio građevinskog fonda uslijed nekorištenja zapušten i oštećen,
- nijedan povijesno vrijedan dio nijednog naselja nije bio registriran kao kulturno dobro, niti su utvrđene zone i mjere zaštite,
- se građevinska područja 2 naselja jednim dijelom pružaju uz državne, a čak 8 naselja uz županijske ceste,
- je u većini naselja s vremenom došlo do miješanja namjena,...

Zatečeno stanje, ako i koliko je uopće bilo moguće, pokušalo se korigirati ovim Planom i kroz utvrđivanje građevinskih područja naselja optimalne veličine i oblika, a zbog omogućavanja neometanog ali održivog razvoja naselja, bez negativnih posljedica po naselje, okolni krajobraz i ukupni okoliš. Poseban problem je pri tome je bilo utvrđivanje građevinskih područja naselja u fazi izrazite depopulacije i depopulacije, pri čemu se kao moguće alternative pojavljuju i rješenja do sada atipična za ovo područje (pojedinačna ili grupirana poljoprivredna gospodarstva).

Prije, odnosno za potrebe određivanja ukupno potrebne veličine građevinskih područja za svako naselje utvrđeni su naročito:

- izgrađeni dijelovi građevinskog područja,
- planirani položaj u sustavu naselja,
- planirani demografski pokazatelji,
- gospodarski i razvojni pokazatelji,
- stanje i iskorištenost postojećeg građevinskog fonda,
- pravci preobrazbe i razvoja,
- smjernice i kriteriji iz Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- sadašnja i planirana bruto gustoća stanovanja,...

Temeljem analize i vrednovanja gornjih činitelja, određene su okvirno potrebne veličine građevinskih područja naselja iz donje tabele.

R. br.	Naselje	Položaj u sustavu nas.	Stanovnika		Stan. po kuć.		Proizvodne i posl. zone	Izgr. GP (ha)	Potr. neizgr. GP (%)		Potr.uk. GP (ha)	Urbana preob.	Brutto gust. st.	
			2001.	2021.	uk.	moder.			po PPŽ	stvarno			2001.	2021.
1.	Bedenik		584	551	1,16	0,53		47,3	5	5	49,7	urb.	11,8	11,1
2.	Bulinac	"uvjetno" sr.	388	391	1,15	0,72	treba	36,9	10	15	42,4	j. urb.	9,1	9,2
3.	Dautan		363	340	1,15	0,47		34,1	5	10	37,5	seosko	9,7	9,1
4.	Drijanovac		285	254	1,25	0,61		30,2	5	5	31,7	urb.	9,0	8,0
5.	Kozarevac R.		144	116	1,31	0,40		19,0	5	0	19,0	seosko	7,6	6,1
6.	Međurača		368	340	1,11	0,59		43,9	5	10	48,3	seosko	7,6	7,0
7.	Nevinac		239	222	1,05	0,56		24,9	10	10	27,4	urb.	8,7	8,1
8.	N. Rača	m. lokal. sr.	534	492	1,13	0,78	ima treba	58,0	15	15	66,7	j. urb.	8,0	7,4
9.	Orlovac	inicijalno sr.	260	214	1,13	0,39		29,0	10	5	30,5	seosko	8,5	7,0
10.	Sasovac		244	233	1,21	0,32		19,5	5	10	21,5	seosko	11,4	10,9
11.	S. Kovačica		188	132	1,19	0,53		24,5	5	0	24,5	seosko	7,7	5,4
12.	S. Rača		379	347	1,06	0,49		35,9	5	5	37,7	urb.	10,1	9,2
13.	Tocijevac		101	81	1,16	0,47		11,2	5	5	11,8	seosko	8,6	6,9
Ukupno			4077	3713	1,15	0,56		414,4			448,6		9,1	8,3

Određene nelogičnosti (najuočljivije kroz komparaciju bruto gustoća stanovanja) javile su se prvenstveno zbog relativno velikog broja, uslijed negativnih demografskih kretanja, napuštenih obiteljskih kuća, te različitih dubina građevinskih područja pojedinih naselja.

Shodno utvrđenim pravcima preobrazbe i razvoja ovim Planom su i za naselja u procesu izrazitog nazadovanja utvrđeni veličina građevinskih područja i drugi elementi uređenja naselja, kao da će sva opstati u više manje neizmijenjenoj veličini i obliku, ali su dane i smjernice za njihovu eventualnu preobrazbu u skladu sa budućim koncepcijama razvoja rijetko i disperzno naseljenih područja.

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Za potrebe određivanja razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova, te namjene ukupnog građevinskog područja za svako naselje utvrđeni su:

- izgrađeni dijelovi građevinskog područja,
- ukupno potrebna veličina građevinskog područja,
- povijesna, zatečena i planirana morfologija naselja,
- topografski i reljefno - klimatski činitelji,
- sadašnji i planirani stupanj urbanizacije,
- sadašnji i planirani tipovi poljoprivrednih gospodarstava, te zatečeni i anticipirani razmještaj građevina na parcelama,
- posebni uvjeti korištenja (prirodna i kulturna baština, te krajobrazne vrijednosti),
- posebna ograničenja u korištenju (uz posebnu namjenu, zaštitni i inundacijski pojasevi),
- posebne mjere uređenja i zaštite,
- naznačeni i ostali mogući pravci i načini širenja (ili sažimanja) naselja,
- pokrivenost pojedinih dijelova naselja prometnom i ostalom infrastrukturom,
- pružanje uz državne i županijske ceste čije se trase neće izmicati,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- obveza izrade prostornih planova užih područja, načini usmjeravanja izgradnje u pojedina područja, pripreme i uređenja zemljišta za izgradnju,...

Dubina građevinskog područja određivana je varijabilno, od naselja do naselja (od minimalnih 30, pa do maksimalnih 100 m), a prvenstveno temeljem analiza:

- morfologije naselja,
- tradicijske širine, dubine i organizacije parcele,
- reljefa,
- planirane namjene,

s tim da se u ruralnim naseljima bez obzira na datosti reljefa, dubina u pravilu nije smanjivala ispod 50 m zbog ipak moguće izgradnje na pojedinim lokacijama.

Zbog relativno loših demografskih pokazatelja većine naselja, potrebne površine neizgrađenih dijelova građevinskih područja su u pravilu riješene popunjavanjem dijela postojećih "praznina" u zatečenoj strukturi naselja. Stoga ovim Planom nije umanjen problem pružanja naselja uz državne i županijske ceste (usmjeravanjem razvoja u širinu), ali se strogo pazilo da se isti niti ne poveća povećanjem ukupne dužine građevinskog područja. U pravilu su se popunjavale samo praznine nastale rušenjem starih građevina i "preskakanjem" izgradnje (najčešće zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu), dok su praznine nastale organskim razvojem naselja ostale kao takve.

Razvoj u širinu planiran je samo za N. Raču i Bulinac i to u prijašnjih godina već naznačenim pravcima. U ostalim naseljima u kojima je to uopće moguće i potrebno, "centre" treba pokušati formirati grupiranjem centru pripadajućih sadržaja na već većinom naznačenim lokacijama.

Temeljem prihvaćenih primjedbi sa javne rasprave, veličine i razmještaj neizgrađenih dijelova građevinskih područja nekoliko naselja su se nešto izmijenili, ali su još uvijek za većinu naselja ostali unutar prihvatljivih granica, što je vidljivo i iz donje tabele. "Preveliki" udio neizgrađenog građevinskog područja zabilježen je jedino u Bulincu, ali stoga što je planirana relativno velika zona gospodarske namjene - proizvodne i jedna nova zona stambene namjene.

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

R. br.	Naselje	Položaj u sustavu nas.	Stanovnika		Stanova 2001.	Kuć. 2001.	Uk. GP (ha)	Neizgrađeno GP		Brutto gust. st.		Ukupno GP		
			2001.	2021.				(ha)	(%)	pot. (%)	2001.	2021.	ha/stan.	ha/kuć.
1.	Bedenik		584	551	196	169	50,3	3,0	6,0%	5	11,6	11,0	0,3	0,3
2.	Bulinac	"uvjetno" sr.	388	391	142	124	48,6	11,7	24,1%	15	8,0	8,0	0,3	0,4
3.	Dautan		363	340	112	97	37,9	3,8	10,0%	10	9,6	9,0	0,3	0,4
4.	Drijanovac		285	254	119	95	32,7	2,5	7,6%	5	8,7	7,8	0,3	0,3
5.	Kozarevac R.		144	116	55	42	20,3	1,3	6,4%	0	7,1	5,7	0,4	0,5
6.	Međurača		368	340	122	110	46,0	2,1	4,6%	10	8,0	7,4	0,4	0,4
7.	Nevinac		239	222	79	75	27,4	2,5	9,1%	10	8,7	8,1	0,3	0,4
8.	N. Rača	m. lokal. sr.	534	492	209	185	63,7	5,7	8,9%	15	8,4	7,7	0,3	0,3
9.	Orlovac	inicijalno sr.	260	214	89	79	31,2	2,2	7,1%	5	8,3	6,9	0,4	0,4
10.	Sasovac		244	233	80	66	21,3	1,8	8,5%	10	11,5	10,9	0,3	0,3
11.	S. Kovačica		188	132	76	64	25,8	1,3	5,0%	0	7,3	5,1	0,3	0,4
12.	S. Rača		379	347	132	125	37,2	1,3	3,5%	5	10,2	9,3	0,3	0,3
13.	Tocijavec		101	81	37	32	11,5	0,2	1,7%	5	8,8	7,0	0,3	0,4
Ukupno			4077	3713	1448	1263	453,9	39,4	8,7%		9,0	8,2	0,3	0,4

Zbog naprijed navedenih razloga građevinska područja su ovim Planom osim na izgrađeni i neizgrađeni dio razgraničena i po osnovnim namjenama na:

- stambenu namjenu,
- mješovitu namjenu;
 - pretežito stanovanje 1,
 - pretežito stanovanje 2,
 - pretežito poljoprivredna gospodarstva,
 - pretežito stambeno - poslovnu,
- gospodarsku namjenu;
 - proizvodnu 1,
 - proizvodnu 2,
 - poslovnu,
- javnu i društvenu namjenu,
- sportsko - rekreacijsku namjenu,
- javne zelene površine,
- groblja,

s tim da zbog nedostupnih i netočnih podataka unutar građevinskih područja nisu izdvojene površine infrastrukturnih sustava i vodotoka. Sve namjene su u načelu utvrđene kao osnovne (a samo iznimno isključive), te se unutar njih mogu temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa utvrditi i površine drugih namjena.

Pri određivanju namjene građevinskih područja maksimalno su poštivane potrebe i želje stanovništva, te zatečeno stanje, uz planerske intervencije neophodne zbog sprečavanja izrazitijeg miješanja namjena i sukoba interesa (naročito u kontaktnim zonama javne i društvene, te sportske i rekreacijske namjene i drugih namjena).

Udjeli pojedinih namjena u ukupnoj površini građevinskog područja svakog naselja i ukupnoj površini građevinskih područja svih naselja prikazani su u donjoj tabeli.

Temeljem iskazanih želja stanovništva, daleko najzastupljenija namjena je mješovita namjena - pretežito poljoprivredna gospodarstva (75,0%), što možda najzornije govori o sadašnjoj gospodarskoj i prostornoj strukturi Općine. Tolika zastupljenost mješovite namjene - pretežito poljoprivrednih gospodarstva i pretežito stanovanja, kao i neka rješenja za interpolaciju gospodarskih sadržaja unutar područja drugih namjena (zbog sadašnjeg nivoa razvoja i uređenja prostora na žalost nužna i od stanovništva prihvaćena), neće uzrokovati, ali će ipak omogućiti određeno miješanje namjena, te na taj način bitno utjecati na kvalitetu življenja.

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

R. br.	Naselje	Uk. GP ha	Mješovita										Gospodarska						Javna i društ.		Sport. i rekr.		Javne zel. pov.		Grobља						
			stambena		stan. 1		stan. 2		polj. gos.		stamb. posl.		proizv. 1		proizv. 2		poslovna		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%					
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%					
1.	Bedenik	50,3		0,0	2,5	5,0		0,0	47,5	94,4		0,0		0,0		0,0		0,0	0,4	0,8		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
2.	Bulinac	48,6	2,6	5,3	7,3	15,0	26,4	54,3		0,0	7,2	14,8	1,3	2,7	2,6	5,3	1,2	2,5		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
3.	Dautan	37,9		0,0		0,0		0,0	37,9	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
4.	Drijanovac	32,7		0,0		0,0	9,8	30,0	22,0	67,3		0,0		0,0		0,0	0,9	2,8		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
5.	Kozarevac R.	20,3		0,0		0,0		0,0	18,4	90,6		0,0		0,0		0,0		0,0	0,4	2,0		0,0		1,5	7,4		0,0		0,0		
6.	Međurača	46,0		0,0		0,0		0,0	46,0	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
7.	Nevinac	27,4		0,0		0,0		0,0	26,7	97,4		0,0		0,0		0,0		0,0	0,7	2,6		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
8.	N. Rača	63,7	0,7	1,1	20,2	31,7	8,4	13,2	16,4	25,7		0,0	4,0	6,3	3,1	4,9	4,0	6,3	2,8	4,4	2,8	4,4	1,1	1,7		0,0		0,0		0,0	
9.	Ortovac	31,2		0,0		0,0		0,0	31,2	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
10.	Sasovac	21,3		0,0		0,0		0,0	21,3	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
11.	S. Kovačica	25,8		0,0		0,0		0,0	24,5	95,0		0,0		0,0		0,0		0,0	1,3	5,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
12.	S. Rača	37,2		0,0		0,0		0,0	37,2	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
13.	Tocijevac	11,5		0,0		0,0		0,0	11,5	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
Ukupno		453,9	3,3	0,7	30,0	6,6	44,6	9,8	340,6	75,0	7,2	1,6	5,3	1,2	5,7	1,3	6,1	1,3	5,6	1,2	2,8	0,6	2,6	0,6	0,0	0,0		0,0		0,0	

Izdvojene veće površine gospodarske namjene - proizvodne utvrđene su samo u naseljima Bulinac i N. Rača, a javna i društvena namjena i sportsko rekreacijska namjena u nekoliko naselja. U ostalim naseljima će se po potrebi, temeljem odredbi za provođenje ovog Plana, proizvodne i gospodarske te javne i društvene zgrade, graditi na površinama drugih namjena.

Detaljna namjena pojedinih površina unutar područja za koje je ovim Planom utvrđena obveza izrade planova užeg područja utvrdit će se istima, a unutar ostalih građevinskih područja lokacijskim i građevnim dozvolama.

2.4. RAZVOJ I UREĐENJE PROSTORA IZVAN NASELJA

Planom su na kartografskom prikazu broj 1. te 2.a, 2.b i 2.c u pravilu utvrđene površine i položaji površina osnovne ili dominantne (a samo iznimno isključive) namjene:

- izdvojenih građevinskih područja;
 - gospodarske namjene-proizvodne 1,
- poljoprivrednih tala isključivo osnovne namjene;
 - vrijednih obradivih tala,
 - ostalih obradivih tala,
- ostalih poljoprivrednih tala, šuma i šumskog zemljišta;
- šuma isključivo osnovne namjene;
 - gospodarskih šuma,
- vodnih površina;
 - vodotoka,
 - akumulacija,
- prometne infrastrukture;
 - brzih cesta,
 - ostalih državnih cesta,...
- ostale infrastrukture;
 - pošta i telekomunikacija,
 - energetske sustava
 - vodnogospodarskog sustava
- groblja,
- gospodarske namjene;
 - površina za iskorištavanje mineralnih sirovina,
 - proizvodne (pretežito poljoprivreda),
- rekreacijske namjene,

s tim da zbog karaktera i mjerila Plana u pravilu nisu utvrđeni položaji površina i površine manje od 3,0 ha, a zbog nedostupnih i netočnih podataka, te neusklađenosti stvarnog stanja na terenu i topografskih karata, nisu utvrđene sve površine i položaji površina i koridora prometne i ostale infrastrukture, vodotoka,...

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača
PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Planovima užih područja, građevnim i lokacijskim dozvolama mogu se utvrditi i druge namjene površina, a u skladu sa odredbama, smjernicama i kriterijima ovog Plana i posebnih propisa.

Iznimno, koridori podzemno i nadzemno vođene ostale infrastrukture u pravilu nemaju značenje namjene površina, već posebnih ograničenja u korištenju.

2.4.1. Poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene

Poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene različitih karakteristika zauzimaju površinu od 5425,27 ha, što je 58,51 % prostora Općine Nova Rača. Obzirom da bonitetna karta Županije i Općine nikada nije uspostavljena, podjela na planske grupe je napravljena temeljem analiza postojeće prostorno-planske dokumentacije, namjenske pedološke karte Hrvatske, katastarskih podloga i obilaska terena, a temeljem smjernica i kriterija Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije i na način detaljno iznesen u poglavlju A.3.1.

Najkvalitetnija tla na području Općine uvrštena su u plansku grupu "vrijedna obradiva tla", a ima ih 1750,27 ha što je 32,26 % ukupnih poljoprivrednih tala isključivo osnovne namjene. Kompleksi vrijednih obradivih tala nalaze se između naselja Dautan, Stare Rače, Kotarevca Račanskog i Međurače, te između naselja Donja Kovačica, Orovac i Sasovac.

Planska grupa tala «ostala obradiva tla» zauzimaju površinu od 3675,00 ha, što je 67,74 % ukupnih poljoprivrednih tala isključivo osnovne namjene. Prenamjena ostalih obradivih tala dozvoljena je u ovim Planom planirane svrhe, te za izgradnju drugih objekata izgradnja kojih se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja, ali isključivo temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana.

2.4.2. Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište

Tla razvrstana u plansku skupinu "ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište" rasprostiru se na površini od 1549,68 ha i zauzimaju cca 16,71 % površine Općine.

Prenamjena ostalih poljoprivrednih tala, šuma i šumskog zemljišta, je dozvoljena u ovim Planom planirane svrhe, te pošumljavanje i izgradnju drugih objekata izgradnja kojih se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja, ali isključivo temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana.

2.4.3. Šume isključivo osnovne namjene

Šume različitih vrsta zauzimaju površinu od 1502,23 ha, što je 16,20 % površine Općine.

Površine pod šumama izračunate su računalno, a kod kartiranja su u obzir uzete površine pod šumom veće od 1 ha.

Šumski kompleks nalazi se u sjevero-istočnom dijelu na obroncima Bilogore i u jugozapadnom nizinskom dijelu uz rijeku Česmu.

Dominantna šumska vrsta je najvrednija vrsta nizinskih šuma, hrast lužnjak, samostalno ili u mješovitim sastojinama.

Šume ovog područja vode se kao gospodarske. Šuma posebne namjene i zaštitnih šuma nema, obzirom da se radi o pretežito stabilnim terenima bez aktivnih i potencijalnih klizišta, te eroziji izloženih područja.

Planom nisu planirane konkretne površine za pošumljavanje ili prenamjenu.

Prenamjena šuma isključivo osnovne namjene, je dozvoljena u ovim Planom planirane svrhe (s tim da opravdanost izgradnje akumulacije treba još dodatno preispitati), te izgradnju drugih objekata izgradnja kojih se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja, ali isključivo temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana.

2.4.4. Vodne površine

Vodno dobro zauzima 202,64 ha što je 2,19 % površine područja Općine, a izračunato je računalno.

Vodotoci su pretežito nizinskog tipa.

Najvažniji vodotoci ovog područja su rijeka Česma koja se proteže jugozapadnom granicom Općine, te Severinska, Račačka i Bedenička.

U svrhu zaštite od velikih voda važećom Vodogospodarskom osnovom nisu predviđeni veći regulacijski radovi.

Ovim se Planom planira izgradnja akumulacije smještene na krajnjem sjeveroistoku Općine. Vodno lice planirane akumulacije Bedenik nalazi se djelomično u prostoru Općine, dok ostali dio vodnog lica prelazi u susjedne Općine Šandrovac i Velika Pisanica.

Planiranje svih radova na vodotocima treba pažljivo provesti, vodeći pri tome računa o vrijednostima krajobraza i utjecaju na postojeće ekosustave.

U ovom Planu kartirani važniji vodotoci površine 27,42 ha (ukupna dužina od 54,84 km, s aproksimativno uzetom širinom od 5 m za sve kartirane vodotoke) na području Općine sami po sebi ne zauzimaju veće prostore, međutim ako se uračuna površina planirane akumulacije od 41,70 ha s inundacijskim pojasom površine 19,62 ha (aproksimativno je uzeta širina od 20 m), te inundacijski pojasevi uz vodotoke (aproksimativno je uzeta širina od 20 m uz sve kartirane vodotoke) od 109,68 ha i površina sportskih ribnjaka (aproksimativno uzeta širina inundacijskog pojasa od 5 m) čije je vodno dobro 4,22 ha, površina vodnog dodra zauzima 202,64 ha, tako da svojim utjecajem na prostor utiče na ukupnu sliku područja Općine Nova Rača.

2.4.5. Prostori za izgradnju izvan naselja

2.4.5.1. Izdvojena građevinska područja

Ovim Planom su utvrđena samo dva izdvojena građevinska područja, odnosno površine za izgradnju izvan naselja građevina koje se temeljem posebnih propisa ne mogu planirati izvan građevinskih područja: gospodarske namjene - proizvodne 1 u naseljima Nova Rača i Tociljevac, ukupne površine 9,95 ha.

2.4.5.2. Izgradnja izvan građevinskog područja

Unutar prostora osnovne namjene ovim Planom je utvrđen čitav niz većih površina za izgradnju izvan naselja, a koja se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja.

Temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovoga Plana moguće je razgraničiti još niz površina za izgradnju izvan naselja, a koja se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

područja: prvenstveno infrastrukture, u funkciji iskorištavanja mineralnih sirovina, obavljanja poljoprivredne djelatnosti (i u kombinaciji sa seoskim turizmom), rekreacije, ali do maksimalne veličine do 3,0 ha.

Prometna infrastruktura

Infrastrukturni sustavi, a naročito prometni, su veliki korisnici i potrošači prostora. Ceste svih kategorija sada zauzimaju cca 0,84 % ukupne površine Općine Nova Rača.

Planom je planiran novi koridor za izgradnju brze ceste Vrbovec-Bjelovar-Virovitica predviđen i dokumentima prostornog uređenja šireg područja.

Koridor je planiran temeljem podataka iz prostornih planova (bivših) općina te su pojedine dionice ponovo razmatrane i korigirane Građevinsko-tehničku studijom izrađenom od strane Inženjersko projektnog zavoda d.d. iz Zagreba, 2003. godine. Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske navedeni cestovni smjer svrstava u I skupinu prioriteta, kojom se osigurava temeljna povezanost glavnih žarišta razvoja prostora Hrvatske te povezanost sa susjednim zemljama i Europom. Predviđa se osiguranje uvjeta za postupnu faznu i etapnu izgradnju u predviđenom vremenskom razdoblju.

Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske longitudinalni slavonsko-moslavački cestovni smjer Tovarnik-Vinkovci-Đakovo-Našice-Požega-Pakrac-Daruvar-Bjelovar, nalazi se u III. skupini prioriteta cestovne mreže Republike Hrvatske, kojom se povezuju izolirani dijelovi Hrvatske i predviđaju osiguranje uvjeta za dogradnju, temeljitu obnovu i rekonstrukciju postojećih cesta, što je planirano i ovim Planom.

Na kartografskom prikazu broj 1. Korištenje i namjena površina prikazani su i koridori ostalih državnih cesta, županijskih cesta, lokalnih cesta i važnijih cesta koje nisu javne. Svi koridori izvan kao i velika većina koridora unutar građevinskih područja naselja su postojeći.

Prostorom Općine prolazi i više međunarodnih i domaćih zračnih putova, koji nemaju značajnijeg prostornoplanskog utjecaja. U blizini naselja Nova Rača nalazi se letjelište za potrebe poljoprivrede, koje će se ovisno o budućoj namjeni eventualno i širiti.

Ostala infrastruktura

Ostali infrastrukturni i komunalni sustavi (vodoopskrba, odvodnja otpadnih voda, plinoopskrba, elektroopskrba, telekomunikacije) razvijat će se temeljem zasebnih konceptijskih rješenja. Koridori i lokacije, kojima su definirane ili rezervirane površine sustava prikazani su na kartografskim prikazima broj 1 Korištenje i namjena površina i broj 2.a-2.c Infrastrukturni sustavi. Obzirom da se velika većina vodi nadzemno ili podzemno, u pravilu ne utječu direktno na namjenu površina, ali već samim prisutnošću mijenjaju sliku prostora i ograničavaju neke vidove korištenja.

Groblja

Planom je utvrđeno ukupno 7 lokacija postojećih groblja, većinom izvan građevinskih područja naselja. Nisu planirane nove lokacije, već samo proširenja postojećih groblja Nevincu i Novoj Rači.

Gospodarska namjena

Planom je planirano samo nekoliko lokaliteta proizvodne namjene (pretežito poljoprivredne).

Rekreacijska namjena (i seoski turizam)

Planom je utvrđeno više postojećih lokaliteta (pretežito nogometna igrališta), te nekoliko planiranih.

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača
PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

2.3. TABELARNI PRIKAZ

Redni broj	OPĆINA NOVA RAČA	Oznaka	Ukupno ha	% od površ. Općine	stan/ha ha/stan
1.0	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA	TABLICA 3			
1.1	Građevinska područja naselja <i>ukupno</i>	GP	453,90	4,89	8,98
	Izgrađeni dio GP		414,50	4,47	9,84
	obalno		0,00	0,00	0,00
	otočno		0,00	0,00	0,00
	kontinentalno-granično		0,00	0,00	0,00
	ostalo		414,50	4,47	9,84
1.2	Izgrađene strukture van GP naselja <i>ukupno</i>		30,95	0,33	131,73
	gosp. namjene - proizvodne	I	15,95	0,17	255,61
	gosp. namjene - eksploatacijska polja	E	0,00	0,00	0,00
	gosp. namjene - akvakultura	H	0,00	0,00	0,00
	gosp. namjene - poslovne	K	0,00	0,00	0,00
	gosp. namjene - ugostiteljsko turističke	T	0,00	0,00	0,00
	športsko - rekreacijske namjene	R	15,00	0,16	271,80
1.3	Poljoprivredno tlo osn. namjene <i>ukupno</i>	P	5425,27	58,51	1,33
	osobito vrijedna obradiva tla	P1	0,00	0,00	0,00
	vrijedna obradiva tla	P2	1750,27	18,87	0,43
	ostala obradiva tla	P3	3675,00	39,63	0,90
1.4	Šume osnovne namjene <i>ukupno</i>	Š	1502,23	16,20	0,37
	gospodarske	Š1	1502,23	16,20	0,37
	zaštitne	Š2	0,00	0,00	0,00
	posebne namjene	Š3	0,00	0,00	0,00
1.5	Ostale poljopr. i šumske površine <i>ukupno</i>	PŠ	1549,68	16,71	0,38
1.6	Vodne površine <i>ukupno</i>	V	202,64	2,19	0,05
	vodotoci		137,10	1,48	0,03
	jezera		0,00	0,00	0,00
	akumulacije		61,32	0,66	0,02
	retencije		0,00	0,00	0,00
	ribnjaci		4,22	0,05	0,00
1.7	Ostale površine <i>ukupno</i>		108,42	1,17	0,03
	posebne namjene	N	0,00	0,00	0,00
	infrastrukturni sustavi	IS	102,87	1,11	0,03
	groblja	G	5,55	0,06	0,00
	Općina <i>sveukupno</i>		9273,09	100,00	

3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

3.1. GOSPODARSKE DJELATNOSTI

“Strategijom gospodarskog razvoja želi se u planiranom razdoblju zaustaviti trend nazadovanja i pada poljodjelske i industrijske proizvodnje na području Bjelovarsko-bilogorske županije, te uspostaviti određene smjernice i prioritete za revitalizaciju gospodarstva.”

3.1.1. Eksploatacija mineralnih sirovina

Na području općine Nova Rača nema nalazišta mineralnih sirovina, pa ovim Planom ova djelatnost nije ni elaborirana. Ukoliko se tijekom vremena, u planiranom razdoblju, dođe do saznanja da postoje ekonomski prihvatljive količine mineralnih sirovina na obroncima ili pobrđu Bilogore, trebat će ispitati predviđena nalazišta, njihove kapacitete i ekonomičnost eksploatacije, te nakon eventualno dobivenih prihvatljivih rezultata odrediti veličinu eksploatacijskih polja, uvjete eksploatacije, a sve u skladu sa zakonskom regulativom, u cilju zaštite okoliša.

3.1.2. Poljoprivreda

Kao Općina izrazitih poljoprivrednih karakteristika čiji gospodarski razvitak se primarno oslanja na poljoprivrednu proizvodnju, Općina Nova Rača će posebnu pažnju trebati obratiti na:

- racionalno korištenje obradivih poljoprivrednih zemljišta, te prijelaz sa ekstenzivnog načina proizvodnje na usitnjenom zemljišnom posjedu, na intenzivan način proizvodnje na okrupnjenom poljoprivrednom posjedu (obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima), te onemogućavanju korištenja kvalitetnog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe,
- brigu da se privede namjeni sve neobrađeno, a kvalitetno poljoprivredno zemljište,
- potrebu za poticanjem razvoja mliječnog i mesnog govedarstva,
- saniranju devastiranog poljodjelskog tla nakon eksploatacije,
- usmjeravanju i poticanju proizvodnje zdrave (EKO) hrane i na tržištu prepoznatljivih proizvoda,
- unapređenju obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, koje treba biti jedan od instrumenata rasta poljoprivredne proizvodnje i zaustavljanja depopulacije.

U svrhu realizacije gore navedenih ciljeva potrebno je:

- vršiti konstantnu stručnu edukaciju poljoprivrednih proizvođača, odnosno poboljšati obrazovnu strukturu poljoprivrednog stanovništva,
- primjenjivati suvremene tehnologije u intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji, kao i poticati prijelaz na proizvodnju zdrave (EKO) hrane,
- investirati u poljoprivrednu proizvodnju sredstvima proračuna Općine, Županije, beneficiranim kreditnim linijama («Gruda snijega», »Poduzetnik», «Poduzetnik 2» i dr.) ili sredstvima inostranih investitora.

Pri tom treba imati na umu, da se gore navedeni način intenzivne poljoprivredne proizvodnje treba odvijati u okviru održivog razvoja (razvoja pri kojem nije narušena ekološka ravnoteža prirodnog sustava), uz primjenu svih potrebnih mjera zaštite okoliša.

3.1.3. Šumarstvo

Šumama gospodariti i dalje po važećim Gospodarskim osnovama i njima određenom etatu. Etat je moguća količina drvne mase za sječu i podatak koji govori o očuvanju šuma i akumuliranju drvne mase u skladu sa potrajnosti prihoda-šume.

Na šumskim terenima sa nagnutošću terena većom od 30%, kao i u zonama označenim naročito pojačanom i pojačanom erozijom, potrebno je odrediti način gospodarenja tako da prioriteta bude protuerozijska funkcija šume.

Korisno bi bilo dio šuma uz naselja i turističke objekte urediti za rekreacijsku namjenu za koju potrebe iskazuje suvremeni način života, te sukladno potrebama poticati razvoj urbanog šumarstva radi ozelenjavanja naselja i turističkih područja.

U iskorištavanju šuma bitna je struktura u smanjenju korištenja drveta u daljnjoj preradi, što dolazi do izražaja u smanjenju ogrjevnog drveta, a u povećanju udjela celuloznog drveta i trupaca za furnir i ljuštenje koji se prerađuju u visokovrijedne proizvode.

Šume štiti od biljnih bolesti i šumskih štetnika (praćenjem i suzbijanjem), fizički ih čuvati od krađe i bespravne sječe, zaštititi ih od požara i šteta od divljači, kao i od zagađivača i svih drugih negativnih utjecaja.

3.1.4. Vodni resursi

3.1.4.1. Uređenje režima voda

U periodu koji slijedi na slijevu rijeke Česme veća pažnja će se morati pokloniti gospodarskom održavanju hidrosistema.

3.1.4.2. Planirane akumulacije

Planirana akumulacija Bedenik ucrtana je na kartografskom prikazu 1 Korištenje i namjena prostora i kartografskom prikazu 2.3 Infracstrukturni sustavi-Vodnogospodarski sustav,

Za potencijalnu akumulaciju potrebno je analizirati opravdanost izgradnje radi njenog negativnog utjecaja na okoliš, zbog rušenja šuma, a i zbog bližih šumskih sastojina kojima će biti narušena općekorisna funkcija koje šume daju, s tim da postoji i mogućnost njihovog propadanja.

3.1.4.3. Zaštita od poplava

Na području Općine davno su vršeni regulacijski zahvati korita vodotoka. Svake godine izvodi se samo njihovo tehničko čišćenje.

Tehničko čišćenje i održavanje treba se i dalje odvijati planski.

Za sve vodotoke gdje je još potrebno izvesti nasipe potrebno je ostaviti pojas od obala. Na rijeci Česmi 30 metara od obale, a na vodotocima Severinčica i Račačka 20 metara od obale lijevo i desno.

3.1.4.4. Erozijska i bujični tokovi

Da bi se spriječila progresija procesa erozije i razvoj bujičnih tokova predviđaju se radovi koji imaju za zadatak sanaciju erozije i uređenje bujičnih tokova. To su kompleksni zahvati koje bi se prvenstveno na nivou Županije kao i na području Općine Nova Rača, uz proglašenje "područja erozije", trebalo popratiti studijom, a trebala bi se sastojati od:

- radova u koritima bujičnih tokova (objekata za uređenje bujica s ciljem zadržavanja kretanja nanosa i stabilizacije bujičnih korita),

- radova na sanaciji erozija u slivu (objekata biološke zaštite od erozije u vidu pošumljavanja i zatravnjavanja),
- primjene zakonskih mjera antierozivnog gospodarenja zemljištem (šumskim, pašnjacima, voćnjacima i ostalim obradivim tlom).

3.1.4.5. Odvodnja i navodnjavanje

Na području Općine vršeni su meliorativni zahvati, što je uglavnom uvjetovano potrebom odvodnje sezonskih viškova vode. Zadržavanje vode na površini tla i pojavu prevlaživanja uvjetuju nepovoljni topografski, hidrološki i pedološki uvjeti. Rješavanje problema odvodnje je i danas vrlo važno, jer pridonosi pozitivnim učincima poljoprivredne proizvodnje.

U suvremenom rješavanju izgradnje i korištenju sustava odvodnje posebnu pozornost treba usmjeriti problemima zagađivanja voda od pesticida i gnojiva. Reguliranje pitanja u svezi s tim postaje obveza, bez koje se ne smije ući u realizaciju rješenja.

3.1.4.6. Zaštita voda od zagađenja

Državni plan za zaštitu voda predviđa da se Županijskim planom za zaštitu voda planira građenje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, određuje odgovorna pravna osoba za izvršenje plana građenja, a planira se i osiguranje potrebnih financijskih sredstava za plan građenja.

Županijski plan za zaštitu voda još nije donesen.

Kategorizacijom vodotoka utvrđuje se planirana vrsta vode.

Kategorizacija vodotoka lokalnog značaja nije vršena. Hrvatske vode stoga predlažu da sukladno Državnom planu za zaštitu voda, lokalni vodotoci do naselja budu I kategorije, a poslije naselja II kategorije. Takva je kategorizacija lokalnih vodotoka izvršena ovim Planom i prikazana u kartografskom prikazu 3, Uvjeti zaštite i korištenja prostora. Na cijelom području Općine Nova Rača planirana je II kategorija vodotoka.

3.1.4.7. Podzemne vode

Podzemne vode, čije zalihe ne zadovoljavaju potrebe vodoopskrbe stanovništva i gospodarstva, prvenstveno treba zaštititi od zagađenja.

3.1.4.8. Posebni vodni resursi

Za sada nije utvrđeno da na području Općine Nova Rača postoje geotermalni izvori koji bi se mogli iskoristiti u vidu zdravstveno-lječilišnog turizma ili energetskog resursa.

3.1.5. Industrija, malo poduzetništvo i obrtništvo

Kako bi Općina ostvarila pozitivnu gospodarsku strukturu, a ne bila oslonjena samo na poljoprivredu kao jedinu gospodarsku granu, potrebno je da koristi svoje prirodne resurse (šumske i poljoprivredne potencijale), te lokaciju i prometnu povezanost unutar Županije i šire regije (realizacijom brze ceste Bjelovar-Virovitica i dalje Mađarska) kao komparativne prednosti u razvoju malog poduzetništva i obrtništva, tzv. "male" privrede, koja će u interaktivnom odnosu sa "velikom" privredom omogućiti brži razvitak gospodarstva, a time i veći standard stanovništva, te zaustaviti sadašnje depopulacijske procese.

Pri tome posebnu pažnju treba posvetiti zaštiti okoliša, kako granice održivog razvitka i ekološke nosivosti ne bi bile narušene.

Prema tome, ostvarivanje gospodarskog razvitka bit će uvjetovano::

- poticanjem razvoja obrtništva i malog poduzetništva (stvaranjem obiteljskih proizvodnih i poljoprivrednih gospodarstava),
- osiguranjem površina - poslovnih ili proizvodnih zona, unutar kojih će se locirati objekti "male" privrede (jedna proizvodna zona u Novoj Rači i jedna u Bulincu), te mogućnosti interpolacije čistih proizvodnih pogona unutar mješovitih stambeno-poslovnih zona naselja, a u skladu s provedbenim odredbama ovog Plana,
- poticanjem realizacije interaktivnog odnosa «velike» i «male» privrede (kooperacija),
- usvajanjem proizvodnih programa interesantnih i konkurentnih na domaćem i inostranom tržištu,
- poticanjem podizanja obrazovne strukture radnog stanovništva,
- poticanjem postepenog uvođenja novih proizvodnih linija (novih tehnologija), te izgradnjom novih sa vlastitim ili stranim ulaganjima.

Realizacija gore zacrtanih ciljeva dat će slijedeće razvojne efekte:

- uspostavljanje stabilne i konkurentne gospodarske strukture,
- razvoj kooperacijskog modela privređivanja,
- smanjenje depopulacijskih procesa,
- porast ljudskog kapitala,
- povećanje kupovne moći i standarda stanovništva

Ostvarenje razvojnih ciljeva ovisit će o određenim pretpostavkama i mjerama koje se donose na razini Županije i Općine:

- podizanjem razine obrazovanja stanovništva, jer je kao faktor ograničenja razvoja identificiran ljudski faktor (ustrojem visokih i visokoškolskih ustanova, istraživačkih centara i inkubatora, ustrojem županijskog centra za razvoj poduzetništva, organiziranjem sezonskih stručnih seminara i dr.),
- racionalnim korištenjem prostora radi bolje eksploatacije svih raspoloživih resursa. U tu svrhu, u okviru ovog Plana, definirane su radne i mješovite zone, te režimi korištenja prostora kojim se ciljano usmjerava policentrični model razvoja i racionalno korištenje prostora kao ograničenog dobra,
- stimuliranjem razvoja obrtništva i malog poduzetništva dodjelom beneficiranih kredita perspektivnim programima,
- na razini samih proizvođača,
- racionalizacija poslovanja koja će dovesti do veće vrijednosti proizvodnje,
- prilagodbe uvjetima poslovanja (tržišta), jer mogućnost brzog reagiranja na promijenjene uvjete poslovanja predstavlja jedan od bitnih kriterija tržišne uspješnosti.

Malo gospodarstvo (obrtništvo i malo poduzetništvo) treba biti važan faktor u revitalizaciji gospodarskog razvitka Općine i Županije. U interakciji "velike" i "male" privrede (kooperantskim odnosima) treba tražiti rješenja policentričnog modela razvoja stabilnog gospodarstva Općine i Županije koje će moći odgovoriti svim izazovima domaćeg i stranog tržišta.

3.1.7. Turizam

Temeljna strateška odrednica u budućem razvoju turizma na području Općine Nova Rača je poticanje programa iz područja turizma, u skladu sa odredbama, kriterijima i smjernicama Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije, a sukladno programima Ministarstva turizma i Hrvatske turističke zajednice.

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača
PLAN

3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Seoski (ruralni) turizam nije razvijen na području Općine Nova Rača, a potencijali za razvoj postoje.

Prirodne, kulturne i gospodarske karakteristike treba valorizirati, jer upravo one daju dobru osnovu za razvoj seoskog turizma (eko-gastronomska ponuda, uključivanje posjetioaca u svakodnevnicu života na imanju, mogućnost noćenja), kao i mogućnosti razvoja lovnog, izletničkog, sportsko-rekreacijskog kulturno-edukativnog, sportsko-rekreacijskog, poslovnog, tranzitnog i ostalih vidova turizma.

Program razvoja turizma u ruralnom prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije temelji se na projektu Ministarstva turizma: "Program poticanja malog poduzetništva s ciljem razvitka turizma u ruralnom prostoru" donesenom krajem 1997. godine. Ovaj program je usklađen i sa projektom Ministarstva turizma ORaTuRP (održivi razvoj turizma u ruralnom prostoru), tako da u sklopu njega treba razvijati ovaj vid ponude na području Općine Nova Rača.

Program Županije usmjeren je na razvoj ruralnih prostora županije sa aspekta sela i turizma.

Gledano s aspekta sela misli se na: iskorištenje potencijala seoskih domaćinstava za poduzetništvo i samostalni razvitak, revitalizaciju ruralnih prostora sa svim svojim posebnostima, očuvanje te vrijednosti, te poticanje primarne seoske proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda kao zdrave, ekološki čiste hrane, tj. zdrave enogastronomske-ekološke ponude.

Sa aspekta turizma misli se na: marketinško osmišljavanje i jača promidžba turističke ponude, korištenje postojećih prirodnih resursa, stvaranje integralnog turističkog proizvoda, te sport i rekreaciju u tijesnoj vezi sa čistim okolišem.

Program razvitka ruralnog turizma svakako treba ići smjerom razvitka turizma u harmoničnom odnosu prirode i ljudi koji žive na tom području.

Lovni turizam je takva vrsta turizma, koja ispunjava zahtjeve održivog turizma što znači da (ako se planski i stručno provodi) donosi dobit, a ne ugrožava prirodno i kulturno nasljeđe. Općina ima prirodne resurse kojima je, uz osmišljenu marketinšku i promidžbenu akciju, lovni turizam potrebno izdići na kvalitetniju razinu od postojeće.

Interes za pružanje usluga domaćim i stranim lovcima u ovim krajevima, u okviru obiteljskih gospodarstva, je već duže vremena izražen (povezanost lovnog i seoskog turizma). Iskustvo koje posjeduju ta gospodarstva treba iskoristiti.

Turistička ponuda Bjelovarsko-bilogorske županije i Općine Nova Rača mora biti rezultat povezivanja svih turističkih potencijala i subjekata te zajednički, marketinški osmišljen, nastup na tržištu, orijentirana manjim grupama turista, a ne masovnom turizmu.

3.2. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Sustav društvenih djelatnosti, njihov ustroj i mreža ustanova u Općini Nova Rača prati ustroj društvenih djelatnosti na nivou Države i Županije. Može se konstatirati da prostorna dispozicija uspostavljene mreže neće doživljavati bitnije izmjene, već eventualne dopune i nadogradnju, te funkcionalno i strukturno profiliranje sukladno potrebama razvitka. Planirana sistematizacija temeljnih skupina društvenih djelatnosti treba biti u skladu s posebnim planovima razvitka i prema donesenim odgovarajućim standardima za svaku pojedinu skupinu, uključujući stvarnu veličinu i potrebe njihovog gravitacijskog područja.

Zahvati u prostoru za smještaj i razvitak sustava društvenih djelatnosti vezani su uglavnom uz naselja i koriste prostor i rezerve postojećih struktura društvenih djelatnosti uz obvezu racionalnog korištenja prostora i prilagođavanja prostornim ograničenjima. Objekti i prostori opremljeni neophodnim sadržajima za zadovoljavanje primarnih potreba stanovnika trebaju biti ravnomjerno distribuirani, tj. dostupni svim korisnicima, a to se prvenstveno odnosi na predškolske ustanove, osnovne škole, socijalne ustanove, zdravstvene ustanove, ustanove športskih i kulturnih sadržaja i na vjerske objekte.

3.2.1. Predškolske ustanove

Društvena briga o djeci predškolske dobi ostvaruje se u dječjoj igraonici koja je registrirana pri knjižnici u Novoj Rači i radi u prostorima knjižnice. Zbog nedostatka financijskih sredstava za otvaranje i rad dječjeg vrtića ovo je bio jedini način da se omogući predškolsko obrazovanje djece. Iako se ne predviđa znatan rast broja djece predškolske dobi, u općini Nova Rača i susjednim općinama postoji potreba i interes za ovakvom ustanovom. Da bi se zadovoljile potrebe stanovništva potrebno je pronaći način da se osnuje dječji vrtić, a u funkciji demografskog "pokrivanja", te potrebe da se što veći broj djece uključi i u kraće programe zbog njihove socijalizacije.

Zahvati u prostoru za smještaj ove djelatnosti vezani su uz naselja i omogućen joj je daljnji razvitak unutar građevinskih područja naselja.

3.2.2. Osnovno školstvo

Usporedni podaci o broju učenika su pokazali da, dugoročno gledano, broj učenika u matičnoj i područnim osnovnim školama kontinuirano pada. Ne planiraju se nove izgradnje školskih građevina, već su moguće dogradnje ili adaptacije postojećih. Za tri postojeće zatvorene područne škole potrebno je naći način da se spriječi propadanje zgrada škola, te da se eventualno prenamjene za neku drugu svrhu.

Potrebno je veću brigu posvetiti osiguranju boljih materijalnih uvjeta rada učenika i učitelja, prvenstveno kroz modernizaciju školske opreme i građevina. Zahvati u prostoru za smještaj ove djelatnosti vezani su uz naselja i omogućen joj je daljnji razvitak unutar građevinskih područja naselja.

Kao dio osnovnog školstva treba akceptirati i druge institucije koje se brinu i osiguravaju društveni standard djece i mladeži, te jače potaknuti i stimulirati izvanškolske aktivnosti kroz bolju materijalnu osnovu.

3.2.3. Zdravstvo

Sustav zdravstvene zaštite na području Općine Nova Rača ustrojen je tako da mreža zdravstvenih ustanova prati ustroj zdravstva na nivou Države i Županije.

Potrebni prostorni uvjeti za funkcioniranje i razvoj zdravstva postoje, a strukturne i funkcionalne promjene koje su se dogodile pri reorganizaciji i privatizaciji zdravstvenih ustanova ne iziskuju osiguranje novih prostora, već će u narednom razdoblju trebati osigurati uvjete za kvalitetno uređenje i održavanje građevina zdravstvenih ustanova, te njihovo suvremeno opremanje za unapređenje kvalitete pružanja zdravstvenih usluga, posebno depoa lijekova koji bi trebalo zamjeniti odgovarajućom ljekarnom.

3.2.4. Socijalna skrb

Ustroj i mreža socijalne skrbi prati ustroj socijalne skrbi na nivou Države i Županije. U Općini Nova Rača je socijalna skrb organizirana putem ustanove socijalne skrbi - Centra za socijalnu skrb Bjelovar.

U okviru djelatnosti socijalne skrbi potrebno je ostvariti zadovoljavajuću mrežu i kapacitete svih kategorija javnih ustanova socijalne skrbi. To nalaže potrebu otvaranja novih ustanova uz obvezu korištenja prostora planiranog za smještaj građevina društvenih djelatnosti i korištenje alternativnih rješenja putem jedinica za njegu i pomoć u kući ili udomljenjem u udomiteljskim obiteljima.

Najveći dio problema u socijalnoj skrbi proistječe iz psihofizičkih hendikepa, psihičkih oboljenja, te bolesti uopće, odnosno ovisnosti o alkoholu, drogi i sl., pa se socijalna skrb osobito mora povezati sa zdravstvenim ustanovama, te prema potrebama stanovništva razvijati djelatnost kroz osnivanje specijaliziranih institucija.

3.2.5. Kultura i tehnička kultura

Nova Rača ima dugu tradiciju kulturno-umjetničkog rada u okviru kulturno-umjetničkih društava i drugih društava i organizacija.

Osnovni nositelji aktivnosti u kulturi su KUD "Ivan vitez Trnski" u Novoj Rači i KUD "Međurača" u Međurači. U društvu djeluje folklorna i tamburaška sekcija, a veliku pažnju u radu poklanjaju radu s mladima. Etnološko blago koje su prikupili članovi KUD-ova, Udruga umirovljenika i žena, te izvorni i stilizirani folklor koji njeguju, dobar je potencijal za budući razvoj djelatnosti kulture.

U svrhu podizanja kulturne razine stanovništva, te slobodnog kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva, potrebno je dalje razviti sve aktivnosti u kulturi, odnosno razviti mrežu odgovarajućih institucija i ustanova, te poduzimati aktivnosti radi ravnomjernijeg kulturnog razvitka na cijelom području Općine. Zbog sve veće potrebe za kontinuiranim tehničkim obrazovanjem potrebno je unutar budućih ustanova i objekata kulture jače naglasiti djelatnosti tehničke kulture i poboljšati materijalne uvjete za daljnji razvitak ove djelatnosti.

Zahvati u prostoru za smještaj ovih djelatnosti vezani su uz naselja i omogućen im je daljnji razvitak unutar građevinskih područja naselja.

3.2.6. Sport i rekreacija

Na području općine Nova Rača djeluje 6 sportskih udruga. Među njima su najzastupljenije sportskoribolovne udruge, a najviše sportaša okupljaju nogometne udruge. Mreža sportskih udruga i objekata najrazvijenija je u Novoj Rači gdje postoji sportska dvorana, vanjska igrališta osnovne škole, nogometna igrališta, sportski ribnjaci i kuglana. U Bedeniku postoje nogometno igralište i sportski ribnjaci, u Drljanovcu sportski ribnjak, a u Međurači nogometno igralište.. U svim naseljima postoje ili se planiraju graditi veća ili manja nogometna igrališta.

Škola je osnovni nositelj tjelesnog odgoja djece i mladeži, ali u nedostatku materijalnih uvjeta nije u mogućnosti takvu funkciju potpuno uspješno obaviti. U sportskoj dvorani odvija se nastava tjelesno-zdravstvene kulture, uz koju se organiziraju slobodne sportske aktivnosti za učenike.

Za razvoj sporta kao višestruko značajne društvene aktivnosti, posebice za mlađu populaciju stanovništva, potrebno je osigurati prostore i druge uvjete za razvijanje sportskih aktivnosti, rekreacije i odmora, a naročito zatvorene sportske terene, koji bi se mogli koristiti tijekom cijele godine. Prirodni resursi općine omogućavaju razvoj sportsko-rekreacijskih aktivnosti i odmora stanovništva i gostiju, pa je potrebno unaprijediti i nadograditi mrežu sportskih građevina i izletišta, s posebnim naglaskom na neke sportske i rekreativne aktivnosti (npr. ribolov, moto sportovi, konjički sport, letački sportovi i sl.) i naročito na odgovarajuće zatvorene prostore za sve sportske grane.

3.2.7. Vjerske zajednice

Na području općine Nova Rača djeluju dvije vjerske zajednice: katolička crkva i pravoslavna crkva. Od naselja u Općini samo Drljanovac, Stara Rača i Tociljevac nemaju vjerskih građevina katoličke crkve. Jedina građevina pravoslavne crkve na području Općine nalazi se u Bedeniku.

Vjerske zajednice prema potrebama svojih vjernika samostalno uspostavljaju svoje ustrojstvo, a ovim Planom omogućena im je izgradnja potrebnih građevina za obavljanje vjerskih obreda, osnivanje škola, socijalnih, dobrotvornih i dr. ustanova unutar građevinskih područja naselja gotovo svih namjena. Raspela, poklonci i sl. mogu se graditi u građevinskom području svih namjena i izvan građevinskog područja.

4. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša jedna je od najznačajnijih obveza utvrđenih Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Međutim, zbog nepostojanja potrebnih dokumenata i podloga (Programa zaštite okoliša Općine Nova Rača, Konzervatorske podloge, Krajobrazne osnove, Izvješća o stanju u prostoru i dr.) iste je bilo izuzetno teško planski obraditi, te planske postavke utvrđene ovim trebati naknadno provjeriti i eventualno korigirati.

4.1. UVJETI KORIŠTENJA

4.1.1. Posebni uvjeti korištenja

Zbog međusobne isprepletenosti i interaktivnog odnosa spram čovjekovih intervencija u prostoru, tijekom postupka stavljanja pod zaštitu značajnih krajobraza, te spomeničkih područja i cjelina (naročito kulturnih krajobraza), treba naročito pažljivo koordinirati zahtjeve proizašle iz odredbi Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te izbjegavati dvostruku zaštitu sličnih kategorija.

4.1.1.1. Prirodna baština

Temeljem raspoloživih podataka i analiza izvršenih u poglavlju A.3.6.3. ovog Plana (i obveza iz Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije) ocjenjeno je da za sada nema dovoljno argumenata za predlaganje niti jednog lokaliteta na području Općine Nova Rača za zaštitu temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode (park oko crkve u središtu Nove Rače zaštitit će se temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara).

Međutim, tijekom izrade Krajobrazne osnove posebnu pažnju treba obratiti i na prirodnu baštinu (pogotovo unutar evidentirano kulturnog krajobraza II. kategorije "Dolina rijeke Česme"), te još jedanput proanalizirati eventualnu opravdanost proglašenja nekoliko vrednijih predjela i lokaliteta značajnim krajobrazom, spomenikom prirode ili spomenikom parkovne arhitekture.

Tijekom izrade Plana sve planske postavke provjeravane su i prema njihovom utjecaju na ukupnost staništa Općine. Sa stanovišta zaštite prirode kao najdiskutabilnije ocjenjene su planirane lokacije akumulacije i brze ceste, o čemu će se pri realizaciji morati voditi računa.

4.1.1.2. Kulturna baština

Za potrebe izrade ovog Plana korištena je "Konzervatorska podloga za Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije" (Uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine, Konzervatorski odjel Zagreb, Zagreb 2001. godine), a obavljene su i relativno opsežne konzultacije sa djelatnicima nadležnog Konzervatorskog odjela (posebice glede utvrđivanja granica i zona zaštite dijela naselja seoskih obilježja (Nove Rače).

Kulturna dobra zaštićena (registrirana i preventivno zaštićena) i predložena za zaštitu (evidentirana) temeljem odredbi Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara prikazana su na kartografskom prikazu broj 3 "Uvjeti korištenja i zaštite prostora", te poimence navedena u donjem pregledu.

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača
PLAN

4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

Pregled spomeničkih skupina inventariziranih na području Općine:

napomena: **kulturna dobra nacionalnog i regionalnog značenja**

KRAJOLICI

Kulturni krajolik

Bilogora - Papuk (regionalno značenje-II. kategorija) **evidentirano**
Dolina rijeke Česme (regionalno značenje-II. kategorija) **evidentirano**

SPOMENIČKA PODRUČJA I CJELINE

Povjesna naselja i dijelovi naselja

Naselja seoskih obilježja

Nova Rača **uže središte naselja, trg sa svj. crkvom u parku i okvir trga** **evidentirano**

Arheološki lokaliteti i zone

Dautan	Veliko polje	evidentirano
Drljanovac	Basarine - Narajev mlin	evidentirano
Drljanovac	Borovac	evidentirano
Drljanovac	Gornja ograda, ograda Magulac	evidentirano
Drljanovac	Guščica	evidentirano
Drljanovac	Kolosijek	evidentirano
Drljanovac	Ograda Đumlija Ivana	evidentirano
Drljanovac	Ograda Hanževački	evidentirano
Drljanovac	Ograda Jakšeković	evidentirano
Drljanovac	Popovka	evidentirano
Drljanovac	Selišće	evidentirano
Drljanovac	Srednje Polje	evidentirano
Drljanovac	Vinogradine	evidentirano
Drljanovac	zemlja Hanževački Šimuna	evidentirano
Međurača	Svečeva Gradina	evidentirano
Međurača	Vojvodske Livade	evidentirano
Nevinac	Gradina	evidentirano
Nova Rača	crkva uznesenja Bl. Dj. Marije	evidentirano
Nova Rača	ekonomija "5 maj"	evidentirano
Nova Rača	Kipišće - Ciglana	evidentirano
Nova Rača	kuća Friedl Zdravka	evidentirano
Nova Rača	Logor	evidentirano
Orlovac	Orlov grad	evidentirano
Slovinska Kovačica	šuma Jesenova – Marčinovac	evidentirano
Slovinska Kovačica		evidentirano
Slovinska Kovačica	šuma Jasenova	evidentirano
Slovinska Kovačica	zemlja Piškorić	evidentirano

Vrtna i parkovna arhitektura

Nova Rača **park oko crkve** **evidentirano**

GRADITELJSKI SKLOPOVI (samostanski, industrijski, etnološki, lječilišni)

Međurača **kuća i gospodarstvo** **evidentirano**

POJEDINAČNA NEPOKRETNJA KULTURNA DOBRA

Sakralne građevine

Crkve (župne, parohijske i crkve reformiranih)

Bedenik **parohijska crkva Preobraženja Hristova** **evidentirano**

Prostorni plan uređenja Općine Nova Rača

PLAN

4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

Nevinac župna crkva sv. Katarine evidentirano
Nova Rača župna crkva Uznesenja Marijina R-503

Filijalne crkve i kapele

Kozarevac Račan. kapela sv. Duha evidentirano
Međurača kapela sv. Ilije P 02-UP/I-
226/1

Slovinska Kovačica kapela sv. Vida evidentirano

Poklonci, zvonare, kalvarije, raspela, pilovi

Bulinac kapela - poklonac evidentirano

Civilne građevine

Stambene građevine

Župne i parohijske kuće

Nova Rača župni dvor evidentirano

Građevine javne namjene

Škole

Nova Rača stara škola evidentirano

Međurača stara škola evidentirano

Slovinska Kovačica stara škola evidentirano

Željezničke stanice i kolodvori

Bulinac željeznička stanica evidentirano

Vojne i ostale javne građevine

Nova Rača zgrada općine (bivša škola) evidentirano

Gospodarske građevine

Mlinovi

Nova Rača mlin evidentirano

Sa prostorno-planerskog stanovišta, za prostorni plan ove razine kao najznačajniji ocijenjen je kulturni krajobraz "Dolina rijeke Česme" (regionalni značaj) i uže središte naselja Nova Rača. Shodno tome su sve planske postavke provjeravane i prema utjecaju na iste (naročito pri utvrđivanju građevinskih područja naselja i tretiranju poljoprivrednih površina oko naselja, utvrđivanju koridora značajnije nadzemne infrastrukture, definiranju Odredbi za provođenje,...), što je međutim bilo znatno otežano s obzirom da oni nisu niti preventivno zaštićeni, niti je u Hrvatskoj definirana praksa (pa niti teorija) zaštite kulturnih krajobraza.

Izrazitiji sukobi interesa zaštite kulturnih dobara s jedne strane, te vlasnika kulturnih dobara i pojedinih korisnika prostora s druge, a koje se pokušalo (kompromisima) razriješiti tijekom izrade ovoga Plana, zamijećeni su:

- u praktički svim ruralnim dijelovima Općine (pa tako i na područjima evidentiranih kulturnih krajobraza) zbog bitnih izmjena standarda življenja i načina poljoprivredne proizvodnje, te zanemarivanja tradicijskog graditeljstva (na područjima s negativnim demografskim procesima i zbog zapuštanja i zarastanja u šumsku vegetaciju voćnjaka, pašnjaka i drugih poljoprivrednih površina, te nestajanja dijelova naselja),

- u dijelovima većine naselja zbog diskontinuiteta u povijesnom razvoju, promjena morfologije naselja i neadekvatne izgradnje,
- kod svih pojedinačnih kulturnih dobara, zbog visokih troškova održavanja i nedefiniranih mjera motiviranja vlasnika za provođenje bolje zaštite.

Shodno gore navedenom, nadležni konzervatorski odjel bi prioritetno trebao prići preventivnoj zaštiti i registriranju evidentiranih kulturnih krajobrazna, te preispitivanju eventualne zaštite pojedinih povijesnih naselja i dijelova naselja (analizi i vrednovanju svih njegovih sastavnica, zoniranju i definiranju konzervatorskih smjernica i mjera uređenja i zaštite), pojedinačnih kulturnih dobara nacionalnog i regionalnog značaja, te drugih, prvenstveno zbog jačeg sukoba interesa, najugroženijih kulturnih dobara.

Ovim Planom se, utvrđivanjem privremenih zona zaštite (užeg središta naselja Nova Rača) i odgovarajućih članaka Odredbi za provođenje, pokušalo razraditi sustav najvažnijih mjera zaštite kulturnih dobara, koje će važiti do preventivne zaštite ili proglašenja kulturnim dobrom.

Planom nije utvrđena obveza izrade nijednog prostornog plana područja posebnih obilježja, a tijekom postupka registracije treba još jedanput preispitati eventualnu potrebu istoga za vrednije dijelove kulturnog krajobrazna II. kategorije "Dolina rijeke Česme".

4.1.2. Posebna ograničenja u korištenju

4.1.2.1. Krajobraz

Temeljem raspoloživih podataka i analiza napravljenih u poglavlju A.3.6.2. utvrđeno je da su na vrijednosnoj ljestvici čak i najvredniji krajobrasi Općine relativno nisko pozicionirani, tako da možemo govoriti o:

- jednom ili dva vrlo vrijedna pojedinačna krajobrazna prostora,
- nekoliko uobičajenih autohtonih krajobrazna.

Ali na sreću opet i najoštećeniji krajobrasi Općine su relativno "solidni" tako da možemo govoriti tek o:

- nekoliko krajobrazna sa vidljivim neusklađenim promjenama i jednom ili dva krajobrasi sa velikim neprijatnim izmjenama (lokalnog karaktera).

Tijekom izrade Plana sve planske postavke provjeravane su i prema njihovom utjecaju na krajobraz, te se nastojalo planiranim zahvatima u prostoru što manje mijenjati i odgovarajuće vrednovati i obzirno koristiti čitav prostor, a ne samo pojedine iznimne predjele. Kao sa stanovišta planiranja i zaštite krajobrazna najdiskutabilnije ocjenjene su planirana brza cesta, akumulacije i dalekovodi, o čemu će se pri realizaciji morati voditi računa. Krajobraznu osnovu treba što prije izraditi, kako bi se temeljem iste mogli ispraviti eventualni propusti, te započeti sa sanacijom najoštećenijih krajobrazna.

Obzirom da je većina pojedinačno vrijednih krajobraznih prostora predložena za zaštitu temeljem odredbi Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (kulturni krajobraz), te da je shodno svemu naprijed i u glavi A.3.6.2. i C.2.5. navedenom bez Krajobrazne osnove kao osnovne prostorno-planerske podloge teško, ako ne i nemoguće, odgovarajuće vrednovati uobičajene autohtone krajobrasi, odrediti i zaštititi najvrednije, te osmisliti koncepciju integralne zaštite prostora, ovim Planom to nije niti učinjeno. Odredbama za provođenje ovog Plana pokušalo se razraditi sustav najvažnijih mjera zaštite, koje će važiti do utvrđivanja koncepcije integralne zaštite prostora.

4.1.2.2. Tlo i vode

Na kartografskom prikazu broj 3. "Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora" prikazana su područja posebnih ograničenja u korištenju obzirom na karakteristike tla te:

- seizmički aktivna područja,
- aktivna i moguća klizišta i odrone,
- pretežito nestabilna područja,
- istražne prostore i lokalitete mineralnih sirovina,
- vodotoke s planiranim kategorijama vode.

Na kartografskom prikazu broj 3. "Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora" nisu ucrtani inundacijski pojasevi uz vodne resurse zbog nepostojanja dokumentacije o rasprostiranju istih. Širina inundacijskih pojaseva tekstualno je utvrđena Odredbama za provođenje ovog Plana.

Detaljni prikaz ograničenja i smjernice za korištenje područja s posebnim ograničenjima dati su po pojedinim tematskim cjelinama, a najviše problema očekuje se u zaštiti voda, pogotovo do izgradnje sustava odvodnje otpadnih voda.

4.2. POSEBNE MJERE UREĐENJA I ZAŠTITE

4.2.1. Uređenje zemljišta

Obzirom na nedostatne raspoložive podatke i upitne potrebe, rentabilnosti i popratne pojave hidromelioracija poljoprivrednog zemljišta, te utjecaj imovinsko-pravnog statusa i neriješen stav Države prema planskom pošumljavanju dijela poljoprivrednog tla i komasacijama, isto je istaknuto tek kao problem koji treba ubrzano rješavati. Pri tom je potrebno zbog započetih procesa stihijskog zarastanja poljoprivrednog tla u nekvalitetne šumske vrste, naročito hitno započeti s planskim pošumljavanjem istoga.

Smjernice su dane po tematskim cjelinama. Prilikom planiranja svih zahvata posebnu pozornost treba obratiti na područja posebnih uvjeta korištenja i posebnih ograničenja u korištenju

4.2.2. Uređenje ugroženih područja

Na kartografskom prikazu broj 3. "Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora" prikazana su područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite obzirom na ugroženost. Obzirom na karakter Općine, posebno su izraženi problemi:

- oštećenih kultiviranih krajobraza (uslijed dugogodišnjeg nekorištenja dijelova poljoprivrednih površina),
- oštećenih seoskih naselja i dijelovi naselja (uslijed dugogodišnje depopulacije),
- voda i vodotoka (zbog neriješene odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda),
- napuštenih (i divljih) odlagališta otpada,
- napuštenih eksploatacijskih polja.

Detaljni prikaz oštećenja i ugroženosti, te smjernice za korištenje (naročito pri utvrđivanju građevinskih područja i izgradnji građevina) i/ili sanaciju, dati su po pojedinim tematskim cjelinama.

4.2.3. Planske mjere zaštite

Planske mjere zaštite odnosno potreba izrade prostornih planova uži područja detaljno su obrađene po pojedinim tematskim cjelinama i u poglavlju 11.1. Odredbi za provođenje.

5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

5.1. PROMETNI INFRASTRUKTURNI SUSTAVI

Koncepcija prometnog sustava Općine Nova Rača temelji se na postojećoj infrastrukturi te sagledavanju potreba na osnovu principa smanjenja troškova odvijanja prometa uz svođenje nepovoljnog učinka na okoliš na minimum.

Prometnu problematiku ovog prostora treba promatrati šire od onog obuhvaćenog ovim Prostornim planom, jer pojedina prometna rješenja zadiru i u druga administrativno-teritorijalna područja.

5.1.1. Ceste

Općina Nova Rača ima relativno povoljan prometni položaj na transferzalnim pravcima, poveznicama posavskog i podravskog longitudinalnog smjera. Postojeća cestovna infrastruktura, prvenstveno državne ceste opslužuju pojačani promet na tim smjerovima, ali značaj prometnog pravca je prepoznat na nivou Strategije i Programa prostornog uređenja Države, koja je predvidjela izgradnju nove brze ceste:

- brza cesta Vrbovec-Bjelovar-Virovitica, koja povezuje različite dijelove Panonskog prostora sa Zagrebom i šire.

Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske navedeni cestovni smjer svrstava u I. skupinu prioriteta, kojom se osigurava temeljna povezanost glavnih žarišta razvoja prostora Hrvatske te povezanost sa susjednim zemljama i Europom. Planira se etapna izgradnja u predviđenom vremenskom razdoblju.

Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske longitudinalni slavonsko-moslavački cestovni smjer Tovarnik-Vinkovci-Đakovo-Našice-Požega-Pakrac-Daruvar-Bjelovar, nalazi se u III. skupini prioriteta cestovne mreže Republike Hrvatske, kojom se povezuju izolirani dijelovi Hrvatske i predviđaju osiguranje uvjeta za dogradnju, temeljitu obnovu i rekonstrukciju postojećih cesta, što je planirano i ovim Planom.

Za državnu cestu D-28 te županijske i lokalne ceste potrebno je osigurati prostorne, tehničke i financijske uvjete za kvalitetno održavanje i potrebna poboljšavanja kako bi se povećala protočnost i sigurnost prometa. Prvenstveno se to odnosi na obnovu kolnika i opreme, modernizaciju i rekonstrukciju, s ciljem dovođenja cesta na višu prometnu i tehničku razinu, koja će udovoljavati potrebama suvremenog cestovnog prometa.

Nerazvrstane ceste, koje su u nadležnosti lokalne samouprave, trebaju u skladu s mogućnostima, a prema programu gradnje objekata komunalne infrastrukture Općine Nova Rača, nastojati podići standard korištenja cesta te posebnu pažnju posvetiti izgradnji nogostupa uz ceste kroz naselja.

5.1.2. Zračni promet

Općina Nova Rača, u neposrednoj blizini općinskog središta, ima izgrađeno letjelište za potrebe poljoprivrede, koje bi trebalo održavati u funkciji. Aktivnosti na njima treba proširiti sa svim oblicima sportskog letenja. Buduće potrebe će uvjetovati eventualne zahvate na letjelištu (proširenje, rekonstrukcija).

5.1.3. Pošta i telekomunikacije

5.1.3.1. Pošta

Poštanske se usluge korisnicima pružaju putem mreže poštanskih ureda kojih na području Općine Nova Rača ima u naselju Nova Rača i Bulinac. Poštanski uredi su sastavni dio Operativne jedinice za koordinaciju i nadzor Bjelovar.

Ne planira se proširenje mreže poštanskih ureda na području Općine Nova Rača, već samo modernizacija unutar postojećih objekata u cilju postizanja kvalitetnijih radnih uvjeta i većeg standarda usluge.

5.1.3.2. Telekomunikacija

Telekomunikacijske usluge su zahvaljujući nedavnoj modernizaciji dosegle relativno visoki tehnološki nivo koji omogućuje odgovor na većinu zahtjeva korisnika.

Potrebno je nastaviti implementaciju novih dostignuća u telekomunikacijama te predvidjeti proširenja pristupnih mreža (podzemni kabeli, distributivna kabela kanalizacija i nadzemni kabeli mjesne mreže) u svakoj ulici i naselju sa rezervacijom koridora po obje strane ulice i priključenjem svih objekata podzemnim ili nadzemnim priključnim kabelima.

U cilju postizanja bolje kvalitete telekomunikacijskih usluga na području naselja Orlovac i Slovinska Kovačica te susjedne Općine planira se instaliranje RSS-a Orlovac. On će biti vezan na optički kabel Bjelovar-Garešnica, a na sebe će prihvatiti mjesnu telefonsku mrežu naselja Orlovac, Slovinska Kovačica i nekih naselja iz susjedne Općine.

U pokretnim komunikacijama tvrtka T-mobile d.o.o. predviđa izgradnju dvije nove bazne stanice u mjestima Nova Rača i Orlovac, dok tvrtka VIP-net d.o.o. na području Općine Nova Rača predviđa mogućnost potreba za interpolacijom novih baznih stanica, čije lokacije još nisu poznate. Obje tvrtke planiraju daljnje poboljšavanja pokrivanja te povećanje kapaciteta mreža prema budućem povećanju broja korisnika, kao i uvođenje novih usluga, novih mreža i sustava pokretnih komunikacija slijedeće generacije.

5.2. VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

5.2.1. Vodoopskrba

Opskrba vodom na području Općine Nova Rača rješavat će se prvenstveno pitkom vodom iz planiranog županijskog magistralnog vodovoda. Posebnu brigu treba posvetiti zaštiti izvorišta, odnosno podzemnih pitkih voda, što je u Strategiji prostornog uređenja Hrvatske izdvojeno kao poseban interes Države. Prvi korak u tom smjeru je donošenje odluke o zonama izvorišta, koja treba biti u skladu s važećim zakonima i posebnim propisima.

Kako je osiguranje zdrave pitke vode za vodoopskrbu pitanje opstanka, u narednom je razdoblju potrebno usmjeriti aktivnosti na:

- razvijanje sustava vodoopskrbe sa ciljem da što prije veći dio naselja dobije vodovodnu mrežu i mogućnost priključivanja domaćinstava na suvremeni vodoopskrbni sustav,
- vođenje stalne brige o zaštiti i eventualnom poboljšanju kvalitete vode,
- istraživanju, osiguravanju i šticećenju ležišta i izvorišta kvalitetne pitke vode za koja se procijeni da su potrebna i eksploatacijski isplativa za vodoopskrbu.

U cilju provođenja prije navedenog na razini Županije izrađena je studija "Planovi razvitka vodoopskrbe u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije" (Hidroprojekt-ing, Zagreb, 1996. godine) i idejni projekt Magistralni vodoopskrbni sustav Bjelovarsko-bilogorske županije (Hidroprojekt-ing, Zagreb, 1999.godine), prema kojoj se etapno prišlo realizaciji vodoopskrbnog sustava na području Županije. Općina Nova Rača se prema navedenoj studiji nalazi u petoj zoni utjecaja vodoopskrbe, koju karakterizira pomanjkanje izvorišta, iako sama Općina raspolaže vodom iz vlastitog izvorišta, koje su dostatne za razvoj lokalnog distributivnog sustava. Prema planovima u navedenim dokumentima, planira se izgradnja magistralnog vodoopskrbnog cjevovoda Bjelovar-Daruvar sa spojem na budući distributivni vodovod Općine Nova Rača, kao i povezivanje sa postojećim vodovodnim sustavom u jedinstvenu funkcionalnu cjelinu.

Lokalna samouprava programom gradnje objekata komunalne infrastrukture u Općini Nova Rača planira nastavak izgradnje distributivne mreže vodovoda i to u dvije faze. Prva faza obuhvaća naselja Bulinac i Drljanovac te dijelove naselja Nova Rača i Stara Rača. Ukupna dužina planiranog vodoopskrbnog cjevovoda prve faze iznosi 12 400 metara. Sustav bi se napajao pitkom vodom preko dvije mjerno-regulacijske stanice, i to MRS Bulinac i MRS Drljanovac. Kapacitet zahvata svake stanice iznosi 5 l/s, sa mogućnošću podvostručenja. Druga faza predviđa daljnju izgradnju distributivne mreže u naseljima Bedenik, Kozarevac Račanski, Dautan, Nevinac i Međurača. Pretpostavka za širenje distributivne mreže u drugoj fazi je izgradnja sekundarne mreže magistralnih cjevovoda i to prvenstveno dionice Patkovac-Garešnica, na kojoj se planira buduća MRS Međurača.

5.2.2. Odvodnja

Odvodnja otpadnih voda na području Općine Nova Rača danas se svodi na odvodnju samog središta naselja Nova Rača i to nekontrolirano u prirodni recipijent Račačku. Planira se uspostava efikasnog kanalizacijskog sustava naselja sa kontroliranim ispuhom u recipijent u skladu s potrebama i mogućnostima razvoja cjelokupnog prostora. Programom gradnje objekata komunalne infrastrukture u Općini Nova Rača i idejnim rješenjem, predviđena je izgradnja mreže objekata i uređaja za odvodnju otpadnih voda naselja Nova Rača.

Kod ostalih naselja, koja su obuhvaćena planiranim sustavom vodoopskrbe, treba razmotriti kroz izradu studija opravdanost izgradnje cjelovitog i kontroliranog sustava odvodnje, na način povezivanja više naselja u jedan sustav odvodnje. Prioritetno bi trebalo riješiti odvodnju naselja Bulinac, koje sa prostornoplanerskog stanovišta ima dobre perspektive razvoja i koje gravitira naselju Nova Rača, pa se predlaže dopuna idejnog rješenja odvodnje naselja Nove Rače, naseljem Bulinac. Kod izgradnje sustava odvodnje treba voditi računa o potrebi prioritete izgradnje na vodozaštitnim područjima. U ruralnim područjima u kojima je izgradnja kanalizacije neracionalna, poljoprivredna domaćinstva trebaju provesti skupljanje otpadnih voda prema važećim zakonima i posebnim propisima.

5.3. ENERGETSKI SUSTAV

Ciljevi i smjernice energetskog razvoja na području Općine Nova Rača su održanje postojećih lokacija energetskih objekata kao dobre osnove za širenje i razvitak energetskih i prijenosnih sustava, te njihovo osuvremenjivanje. Izgradnja infrastrukturnih sustava za prijenos i distribuciju električne energije postavlja određene zahtjeve i potrebe za prostorom. Zadovoljenje tih potreba treba sagledavati kroz zaštitu i sprječavanje obezvređenja prostora neracionalnim i neusuglašenim iskorištavanjem. Nužno je dosljedno primjenjivati integralni pristup planiranju i razvoju, te nastojati objedinjavati koridore s ciljem da se očuvaju vrijednosti prostora.

5.3.1. Elektroopskrba

Izgrađena elektroenergetska postrojenja dobro pokrivaju sadašnje potrebe konzuma električne energije. Postrojenja treba djelomično rekonstruirati i tekućim održavanjem osigurati daljnje korištenje. Sustav srednjeg napona (10 kV dalekovodi i transformatorske stanice) treba postupno osposobiti za prelazak na 20 kV napon.

110 kV postrojenje

U opskrbi električnom energijom na području Općine Nova Rača predviđa se u planskom razdoblju izgradnja dalekovoda 110 kV Mlinovac (Bjelovar)–Darugar.

35 kV postrojenje

Mreža 35 kV dalekovoda predstavlja dobro popunjen i pouzdan sistem napajanja, kojeg je potrebno redovito održavati da bi se osigurala stabilna opskrba.

10 kV postrojenje

Nadzemna mreža 10 kV dalekovoda se napaja iz TS 35/10 kV Bulinac i TS 35/10 kV Veliki Grđevac. Svi dalekovodi su izvedeni na drvenim stupovima, pretežno sa betonskim nogama, koje treba zamijeniti betonskim stupovima sa suvremenom i kvalitetnijom kompozitnom izolacijom i novom prednaponskom zaštitom. Obzirom na ograničenja u vidu mogućnosti priključenja novih potrošača te sigurnosti i kvalitete opskrbe potrebno je povećati ulaganje u postojeće TS, kako u njihovom niskonaponskom dijelu tako i u građevinskom. Interpolacija novih TS 10/0,4 kV, posebno na području Međurače, Nevinca, Tociljevca, Sasovca i Slovinske Kovačice, značajno bi pridonijela sigurnosti i kvaliteti isporučene električne energije.

Niskonaponska mreža

Situacija na niskonaponskoj mreži je lošija, kako u pogledu sigurnosti opskrbe, tako i kvalitete električne energije. Posljedica je to nedovoljnih sredstava za investiranje u nova i rekonstrukciju postojećih postrojenja. Kako bi se poboljšalo stanje planira se rekonstrukcija postojećih transformatorskih stanica 10/0,4 kV i postojeće nadzemne mreže te izgradnja novih TS 10/0,4 kV i mreža niskog napona. Navedenim intervencijama u postojeća elektroenergetska postrojenja rješavala bi se problematika naponskih prilika, koju bi na pojedinim područjima svaki dodatni veći priključak narušio.

5.3.2. Plinoopskrba

Sadašnja distributivna plinska mreža na području Općine Nova Rača je zadovoljavajuće razvijena. Tek naselja Tociljevac, Sasovac, Orlovac i Slovinska Kovačica nisu plinificirana.

Postoje planovi daljnjeg širenja distributivne mreže plinovoda na preostala navedena ne plinificirana naselja, što će omogućiti opskrbu cjelokupnog stanovništva Općine Nova Rača tim ekološki prihvatljivim energentom.

5.3.3. Naftni sustav

Na području Općine Nova Rača tvrtka INA d.d. ne planira vrši aktivnosti eksploatacije energetske mineralnih sirovina, niti izvoditi istražne radove u cilju njihovog pronalaženja.

5.4. GROBLJA

Na području Općine Nova Rača od 13 naselja groblja imaju 6 naselja. Od tih naselja samo Bulinac i Nova Rača imaju mrtvačnice, no te mrtvačnice nemaju hladnjače. Zakonska je obveza da pokojnik određeno vrijeme prije pokopa odeži u mrtvačnici na groblju, pa bi svako groblje trebalo imati mrtvačnicu. Zbog toga se na grobljima u naseljima koja ih nemaju planira izgradnja mrtvačnica, a u mrtvačnici na groblju u Novoj Rači hladnjača. Svim grobljima je potrebno zadovoljavajuće podići nivo uređenja.

Zbog potpunosti i nedostatka grobnih mjesta, prema Programu uređenja groblja, Planom su proširena groblja u Nevincu i Novoj Rači.

6. POSTUPANJE S OTPADOM

6.1. KOMUNALNI OTPAD

Na području Općine Nova Rača organiziranim su prikupljanjem komunalnog otpada obuhvaćena sva naselja, ali se u njima otpad prikuplja u samo 34% kućanstava. Sav organizirano prikupljeni otpad odvozi se na uređeno odlagalište, dok se ostali stanovnici naselja "snalaze" tako da otpad odvoze na nekontrolirane dogovorene lokacije ili formiraju brojna manja "divlja" odlagališta. Stoga se, kao prioriteta koje treba riješiti, javljaju problem sanacije takvih nekontroliranih i "divljih" odlagališta i potreba obuhvaćanja svih kućanstava organiziranim prikupljanjem otpada. Na taj bi se način spriječio daljnje zagađivanje i neadekvatno korištenje prostora.

Prikupljanjem i odlaganjem komunalnog otpada na području Općine bavi se "Komunalac" d.o.o., Bjelovar. Sav prikupljeni otpad odvozi se na Odlagalište otpada I. kategorije "Doline", koje se nalazi na području druge jedinice lokalne samouprave - Grada Bjelovara.

Za potpuno sagledavanje problematike važno je da se u domaćinstvima obuhvaćenim organiziranim odvozom (kao i u većini tvrtki) komunalni otpad ne razvrstava, pa na odlagalištu završava i najveći dio otpada sa vrijednim svojstvima (papir, staklo, metalni i biljni otpad,...), te gotovo sav opasni otpad iz kućanstava. Zbog toga bi trebalo razmisliti o pokretanju projekta selektivnog prikupljanja otpada. Pošto se pri ovakvom rješavanju zbrinjavanja otpada radi o većim investicijama, potrebno je utvrditi opravdanost i isplativost svakog rješenja s obzirom na proizvedene količine otpada i cijenu koštanja.

6.2. NEOPASNI TEHNOLOŠKI OTPAD

Zakonska je obveza Županije da na svom području ustroji zbrinjavanje neopasnog tehnološkog otpada. Sadašnjim je načinom zbrinjavanja neopasnog tehnološkog otpada prepušteno proizvođačima otpada da ga sami i zbrinu, što dovodi do stihijskog i neadekvatnog skladištenja i odlaganja. Dok Županija ne osigura provođenje mjera postupanja s ovim otpadom preporuka je Prostornog plana Županije i ovog plana da se isti odlaže na odlagalište komunalnog otpada.

6.3. OPASNI OTPAD

Na području Općine Nova Rača nema izrazitih proizvođača opasnog otpada (energetskih postrojenja, crne i obojene metalurgije, prerade nafte, kemijske i farmaceutske industrije i sl.). Registrirane tvrtke u kojima se stvaraju manje količine opasnog otpada same ga zbrinjavaju na propisan način. Međutim, znatne količine neprijavljenog opasnog otpada i gotovo sav opasni otpad iz kućanstava, zbog otežane kontrole i "štednje", te nepostojanja stanovništvu prihvatljivog načina organiziranog prikupljanja manjih količina, zbrinjava se na nepropisan i za okoliš štetan način.

Problem zbrinjavanja opasnog otpada trebalo bi riješiti uspostavom Prostornim planom Županije planiranih građevina za sabiranje i za obradu i skladištenje opasnog otpada, koje će omogućiti proizvođačima opasnog otpada da ga adekvatno zbrinu. Do izgradnje ovih građevina opasni otpad, za koji nije organizirano prikupljanje i skladištenje, skladišti se privremeno na mjestu nastajanja, uz provedbu zakonom propisanih mjera zaštite. Problem opasnog otpada koji završava u komunalnom otpadu riješio bi se selektivnim prikupljanjem otpada na način kako je planirano u odjeljku o zbrinjavanju komunalnog otpada.

7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ

"Okoliš je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek." Okoliš, prirodnu i kulturnu baštinu često je teško, ako ne i nemoguće zasebno razmatrati zbog međusobne isprepletenosti i po definiciji, odnosno zakonskoj regulativi, a posebno utjecaju ljudskih aktivnosti.

U prostornom planiranju kvaliteta okoliša mora biti osnovni kriterij planiranja, odnosno zaštita okoliša je sadržana u načelu integralnog pristupa planiranju i uređenju prostora kao kontinuirana i u svim segmentima prisutna komponenta. Stoga je sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš sadržano u svim dijelovima Prostornog plana uređenja Općine Nova Rača kroz utvrđivanje mogućnosti i ograničenja korištenja prostora i planiranjem razvoja putem izbora najpovoljnijih opcija.

Glavni cilj zaštite okoliša je očuvanje prostora i dostizanje više razine kakvoće života. Zbog toga je potrebno ustanoviti postojeće stanje okoliša i prirodne baštine, zatečeno stanje prema potrebi sanirati i nove aktivnosti u prostoru usaglašavati s naprednim europskim i hrvatskim zakonodavstvom. Stoga treba težiti s jedne strane ostvarivanju održivog razvitka naselja i kvalitete življenja stanovnika u njima, a s druge strane treba sačuvati i prirodni krajolik, te prirodnu raznolikost pojedinih područja.

Naglasak se stavlja na subjekte koji na bilo koji način koriste prostor kao resurs i svojom djelatnošću vrše utjecaj na okoliš, da se isti dosljedno pridržavaju i provode sve zakonske propise kojima se regulira zaštita prostora i okoliša. Planska usmjerenja nastoje da se sektorski i detaljno jača svaka pojedina kategorija zaštite:

7.1. ZRAK

Na području Općine nema velikih energetske postrojenja, a osnovni energenti u gospodarstvu i domaćinstvima su plin i električna energija, odnosno takozvani čisti energenti. Katastrom emisija u okoliš prati se količina ispuštanja štetnih tvari u zrak iz pojedinačnih ispusta kod svih pravnih i fizičkih osoba koje posjeduju stacionarne izvore. Na području Općine, kao i na području cijele županije potrebno je uspostaviti područne mreže za mjerenje kakvoće zraka.

7.2. VODA

Glavni izvori onečišćenja su otpadne vode naselja i gospodarstva, ispiranje raznim herbicidima i umjetnim gnojivima tretiranih poljoprivrednih površina, te divljih, polulegalnih i napuštenih "odlagališta otpada" i smetlišta, prometnica ili izvanredna zagađenja vezana uz akcidente. Najopasnije je ispuštanje opasnih tvari kao što su ulja, teški metali i kemikalije, koje se nekontrolirano bacaju na polulegalna i divlja odlagališta otpada (često uz same vodotoke) i ispiru u tlo i vodotoke.

Zbog zaštite i sprječavanja nepovoljnih utjecaja na podzemne vode i vodotoke potrebno je poduzimati slijedeće mjere i aktivnosti:

- planiranje i izgradnju sustava za odvodnju otpadnih voda naselja treba ubrzati,
- vode koje se iz sustava odvodnje otpadnih voda upuštaju u vodotoke moraju proći predtretman pročišćavanja, a njihov sastav treba pratiti prema Pravilniku o graničnim vrijednostima pokazatelja opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama,
- gospodarski subjekti priključeni na sustav javne odvodnje obavezno moraju vršiti predtretman otpadnih voda (koji će se odrediti prema tehnologiji proizvodnje) prije upuštanja u sustav,
- poljoprivrednu proizvodnju treba prilagoditi uvjetima zaštite, uvođenjem kontrole upotrebe količina i vrste zaštitnih sredstava i gnojiva, te orijentacijom na proizvodnju zdrave hrane,
- na području Općine potrebno je uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada, te organizirano i kontrolirano postupanja s otpadom,
- divlja odlagališta treba sanirati i spriječiti nastajanje novih,

- potrebno je uspostaviti odnosno unaprijediti sustav praćenja kvalitete voda u vodotocima kako bi se postigla i održala propisana kvaliteta voda i uveo nadzor nad onečišćivačima,
- značajniji naglasak treba staviti na zaštitu vodnih ekosustava, tj. vodnog krajolika, šireg vegetacijskog pojasa uz rijeke i potoke, te preispitati nužnost izvođenja novih regulacija i hidrotehničkih zahvata u tom pojasu.

Postojeće stanje na vodotocima potrebno je poboljšati, usaglašavajući kakvoću vode sa ovim Planom određenom kategorizacijom vodotoka, a zaštita se mora provoditi na svim rijekama i potocima.

7.3. TLO

Imajući u vidu veoma važnu ulogu tla kao jednog od tri sastavna dijela ekosustava (tlo, voda, zrak), treba imati u vidu slijedeće činjenice:

- zaštita tla ima mnogostruki učinak na druge dijelove okoliša,
- tlo je s jedne strane važan životni i gospodarski prostor za njegovo stanovništvo, dok je s druge strane kroz različite zahtjeve u pogledu korištenja tlo ugroženo u njegovoj funkciji,
- tlo kao dugoročni indikator zauzima poseban položaj unutar ekosustava,
- stvaranje novog tla i obnavljanje tla odvija se vrlo sporo,
- ugrožavanje tla proizlazi iz: velikih površina zahvaćenih erozijom, korištenja zemljišta, velikog pritiska za proširenjem naselja, infrastrukturnih mjera, industrije, obrta i dr.

Zaštita tla od onečišćavanja mora se provoditi u funkciji zaštite poljoprivrednog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane, te zaštite zdravlja ljudi, životinjskog i biljnog svijeta.

Tlo se onečišćuje na više načina, a zbog zaštite i sprječavanja ovakvih nepovoljnih utjecaja na tlo, potrebno je poduzimati slijedeće mjere i aktivnosti:

- potrebno je dugoročno kvalitativno i kvantitativno osigurati i održavati funkcije tla,
- u poljoprivrednoj proizvodnji treba racionalno koristiti zaštitna sredstva i gnojiva uvođenjem kontrole upotrebe količina i vrste zaštitnih sredstava, te organiziranjem savjetodavne stručne pomoći u individualnoj proizvodnji,
- spriječiti zagađivanja zraka iz kojeg se štetni spojevi i teški metali talože u tlo, posebice u blizini industrijskih objekata i duž značajnijih prometnica,
- spriječiti zagađivanje voda iz kojih se također štetne tvari talože u tlo, naročito u naplavnim područjima,
- riješiti odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda, a naročito gospodarskih subjekata i domaćinstava koji otpadne vode preko propusnih septičkih jama ili upojnih bunara upuštaju direktno u tlo,
- uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno, organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom, te postojeća nekontrolirana i divlja odlagališta sanirati i spriječiti nastajanje novih,
- površine oštećene erozijom i klizanjem potrebno je po mogućnosti što više obnoviti primjenjujući odgovarajuće poljoprivredne i šumarske postupke specifične za pojedine regije ("Pravila dobre poljoprivredne i šumarske prakse"),
- površine koje se više ne koriste (npr. rudne jalovine, odlagališta otpada, klizišta i dr.) potrebno je ponovno obrađivati (rekultivirati),
- spriječiti nepotrebno širenje građevinskih područja i bilo kakvu izgradnju na vrednijim obradivim tlima,
- preispitati potrebe za hidrotehničkim zahvatima na vlažnim i naplavnim tlima, te potrebe za navodnjavanjem u svrhu poljoprivredne proizvodnje, te njihov utjecaj na očuvanje prirodne ravnoteže u okolišu,

- poduzeti pravodobne mjere za saniranje posljedica mogućih akcidenata koji bi uzrokovali onečišćenja tla (prometne nezgode nakon kojih je u okoliš istekla nafta ili naftni derivati, nezgode pri prijevozu opasnih otpada i sl.),

Tlo je, usprkos različitim onečišćenjima, još uvijek relativno očuvano, posebno u odnosu na tla većine zapadnoeuropskih zemalja, i kao takvo pogodno za proizvodnju zdrave hrane.

7.4. BUKA

Na području Općine nisu provođena značajnija i sistematskija mjerenja razine buke, no i bez toga može se ustvrditi da na području Općine trenutno nema velikih izvora industrijske i komunalne buke. Konfliktni prostori su dijelovi naselja kroz koja prolaze trase državnih i ostalih prometnijih cesta, te područja na kojima su izgrađene pilane i proizvodni pogoni. Konfliktna područja mogu se javiti pri izgradnji bučnih pogona male privrede i obrta u zonama mješovite izgradnje - pretežitog stanovanja.

Za urbana područja i prometne koridore unutar ili uz područja gdje borave ljudi potrebno je odgovarajućom dokumentacijom, sukladno posebnim propisima, utvrditi razine buke koje se ne smiju prijeći. Zone industrijskih postrojenja treba od ostalih odvojiti tamponom zelenila da se smanji širenje buke. Kod izgradnje bučnih pogona male privrede i obrta u zonama mješovite izgradnje - pretežitog stanovanja treba odgovarajućom dokumentacijom, sukladno posebnim propisima, utvrditi razine buke koje se ne smiju prijeći i građevinskim zahvatima spriječiti širenje buke u okoliš.

7.5. OTPAD

S obzirom da okoliš ugrožava većim dijelom neorganizirano i nekontrolirano odlaganje svih vrsta otpada, na području Općine potrebno je uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada. Potrebno je sva kućanstva obuhvatiti organiziranim prikupljanjem otpada, te sva divlja odlagališta sanirati prema zakonskim obvezama. Trebalo bi razmisliti o pokretanju projekta selektivnog prikupljanja otpada, da se postojeće odlagalište (odlagalište otpada I. kategorije "Doline") ne bi nepotrebno punilo korisnim i, što je još važnije, opasnim otpadom iz kućanstava. Nužno je shvatiti da otpad mora proći određeni predtretman prije završnog zbrinjavanja, te da je velik dio otpada iskoristiv. Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju:

- izbjegavanje i smanjenje nastanka otpada,
- maksimalno korištenje vrijednih svojstava otpada kada njegov nastanak nije moguće izbjeći,
- sigurno odlaganje neiskoristivog otpada sa svim prethodnim i pratećim mjerama i postupcima osiguranja od bilo koje vrste štetnog djelovanja.

Sve ove mjere sadržane su u zakonskoj regulativi, pa je ovim Planom naglašena potreba njena poštivanja, te uvažavanja načela racionalnog i dobrog gospodarenja prostorom.